

TRANSILVANIA.

A N A L E L E

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURĂ POPORULUI ROMÂN.

Nr. II.

Aprilie—Iunie.

1907.

Nr. 450—1907.

Proces verbal

din 4 Aprilie 1907. Ședința a IV-a a comitetului central al
Asociațiunii.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. Notar: *Octavian C. Tăslăuanu*. —
Membri prezenți: *Dr. I. Beu, Dr. V. Bologa, Ars. Bunea, P. Cosma,*
N. Ivan, Dr. Il. Pușcariu, Dr. E. Roșca, R. Simu, N. Togan și I. Vătășan,

85. Cu verificarea procesului verbal de astăzi
se încredințează d-nii: *Dr. V. Bologa, N. Ivan și N. Togan.*

86. (325 și 345—1907). Secretarul administrativ raportează că *Leontin Pop*, jude de tribunal în pensiuine și *Teodor Pop*, protopop, ambii membri pe viață ai Asociațiunii au încetat din viață, primul la 14 Martie a. c. în Cluj, iar al doilea la 16 Martie a. c. în Ortelec.

Comitetul central își exprimă părerile de rău prin ridicare.

87. (361—1907). Secretarul administrativ prezintă nota Ministrului ungar de culte și instrucțiune publică din 16 Martie n. a. c. Nr. 17,809, prin care acesta aproabă textul literilor fundamentale al «*Fundațiunii Ioan Russu și soția Caterina*», — stabilit în ședința comitetului central din 14 Aprilie 1904 și modificat, conform ordonanței ministeriale Nr. 70,253/1904, în ședința din 14 și 15 August 1906 — pe lângă condițiunea că Asociațiunea e răspunzătoare pentru menținerea neștirbită a averii fundamentale precum și pentru executarea dispozițiilor cuprinse în literile fundamentale.

Se ia act. Literile fundamentale aprobate se vor adăoga la «Normativul pentru administrarea fondurilor și fundațiunilor Asociațiunii».

88. (408—1907). Văduva fericitului *fundator Ioan Russu* cere libelul de depuneri dela «*Crișana*», pentru a-și putea ridica interesele după banii depuși.

Libelul se va trimite direct institutului «*Crișana*», pentru a plăti interesele cuvenite văduvei.

89. (373—1907). Dl avocat Dr. Romul Boilă, din încredințarea d-nei Zăgoni născ. Maria Pinte, nepoată a fericitului fondator Ioan Petran, cere pe seama acesteia o despăgubire de K 5000 din *lăsământul Ioan Petran*.

Cererea d-nei Zăgoni nu poate fi împlinită, neavând, conform testamentului, nici un drept de moștenire.

90. (307—1907). Direcțiunea despărțământului *Alba-Iulia*, înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 22 Decembrie 1906, în care s'au rezolvat afaceri curente. Dela petrecerea aranjată cu ocazia adunării generale, ținută în Teiuș, s'a încasat suma de K 136.70, care se va întrebuiți pentru cumpărarea unui schiopicon și pentru aranjarea de prelegeri populare. Dela membri s'a încasat suma de K 221.61.

Se ia act și comitetul cercual se invită să înainteze programul prelegerilor populare ce se vor ține în cursul acestui an.

91. (389—1907). Direcțiunea despărțământului *Beiuș* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 14 Martie a. c., în care, pe lângă rezolvarea afacerilor curente, s'a ocupat de răspunsul Ministerului ungar de interne, prin care acesta a refuzat aprobarea statutelor *Reuniunii române de muzică*, aprobate de comitetul central prin dec. Nr. 10—1906, din următoarele motive: 1. Asociațiunea, conform statutelor sale, nu e îndreptățită a înființa asemenea reuniuni. 2. Conform ordonanței Ministerului ungar de interne Nr. 1508 prez. din 1875 anexa p. II, reuniuni naționale se pot înființa numai cu scop cultural sau literar.

Se ia act. Comitetul central, referindu-se la §§. 2 și 37 din statute, decide să intervină pe lângă Ministerul ungar de interne, rugându-l să aproabe statutele numitei reuniuni și să-i atragă atențiunea că Asociațiunea, conform §-lor de mai sus, e îndreptățită să înființeze orice fel de reuniuni legale, în vederea înaintării culturale și economice a poporului român din Ungaria.

92. (407—1907). Direcțiunea despărțământului *Blaj* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 25 Martie a. c. în care s'a statorit programul prelegerilor populare din acest an; se cere ajutorul de K 100 pentru retribuirea conferențiarilor și înzestrarea cu cărți a agenturilor; se cer cărți din editura Asociațiunii.

Se ia act; se votează ajutorul de K 100 pentru prelegerile populare și se pun la dispoziția despărțământului exemplare din publicațiunile disponibile ale Asociațiunii.

93. (321—1907). Direcțiunea despărțământului *Brad* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 12 Februarie a. c., în care s'au anunțat 12 conferențieri pentru 9 comune de pe teritoriul despărțământului. Programul special al prelegerilor populare se va statorî mai târziu.

Se ia act, în așteptarea programului prelegerilor populare.

94. (327—1907). Direcțiunea despărțământului *Deva* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 26 Ianuarie a. c., în care s'au rezolvat afaceri curente, s'a decis a se înființa o bibliotecă populară în comuna Hondol; s'au luat dispoziții pentru ținerea prelegerilor populare, împărțindu-se întreg despărțământul în trei părți și anume: a) malul drept al Murășului, b) malul stâng al Murășului și c) Hunedoara și

jur; s'au ales de conferențieri d-nii: Petru Gabor, paroh în Certegiul-de-sus, Augustin Degan, învățător în Vețel și Vasile C. Osvadă, director de bancă și redactorul «Tovărășiei» în Hunedoara. Programul special al prelegerilor populare se va înainta din partea despărțământului mai târziu. Pentru răspândirea revistei «Țara noastră» s'a scris celor patru protopopi de pe teritoriul despărțământului.

Se ia act și se invită comitetul să înainteze programul prelegerilor populare.

95. (323—1907). Direcțiunea despărțământului *Dobra* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 24 Februarie a. c., în care s'a luat la cunoștință procurarea unui schiopicon pe seama despărțământului. Pentru achitarea cheltuielilor acestuia cere cele 20% din taxele membrilor dela 1902—1906. S'a decis să se țină în acest an două sau trei cicluri de prelegeri economice în șase comune. S'a decis ca adunarea cercuală viitoare să se țină în comuna Gothaia la 12 Iulie a. c.

Se ia act. Cele 20% din încassarile dela membri, pe cei patru ani din urmă, după registrele cassei, au fost reținute din partea despărțământului.

96. (400—1907). Direcțiunea despărțământului *Sibiu* înaintează:

I. *Procesul verbal* al ședinței comitetului cercual, ținută la 6/19 Noembrie 1906, în care s'a statorit budgetul pe 1907

cu venite	Cor.	1,080
cu eșite	„	1,030
Excedent	Cor.	50

s'a hotărît să înceapă o bibliotecă a despărțământului, primul număr cuprinzând vorbirea dlui Dr M. E. Cristea, «Despre datina înjurăturilor, sudalmelor»; dl N. Albu a fost încredințat cu înființarea unei agenturi în Ocna Sibiului.

II. *Procesul verbal* al adunării cercuale, ținută în comuna Tălmăcel, la 9 Decembrie 1906, în care, pe lângă rezolvarea afacerilor la ordinea zilei, s'a înființat în Tălmăcel o agentură, pusă sub presidenția dlui paroh Ioan Roman; s'a statorit un premiu de 10 cor. pentru cea mai bună grădină de legumărit de pe teritoriul despărțământului, s'au împărțit cărți între popor și s'a îmbogățit biblioteca școlară din comună, s'a ținut o prelegere despre cultura vitelor și s'au făcut proiecțiuni cu schiopiconul despre viața mântuitorului Iisus Christos.

III. *Procesul verbal* al ședinței comitetului, ținută la 15/28 Ianuarie a. c., în care, pe lângă rezolvarea afacerilor curente, s'a hotărît să se țină prelegeri populare, s'au luat dispoziții pentru răspândirea revistei «Țara noastră», trimițându-se un apel tipărit la toți preoții și învățătorii de pe teritoriul despărțământului. Institutul «Albina» a abonat pe seama despărțământului 10 ex. din «Țara noastră».

Ad. I, II, III, se ia act; budgetul pe 1907 se aprobă. Comitetul cercual se invită să stăruie pentru înființarea de agenturi și biblioteci în toate comunele de pe teritoriul despărțământului.

97. (391—1907). Direcțiunea despărțământului *Șimleu* înaintează:

I. *Procesul verbal* al ședinței comitetului cercual, ținută la 1 Ianuarie a. c., în care s'au rezolvat afaceri curente, s'a ales o comisiune pentru alcătuirea literilor fundamentale ale fundațiunii G. Filip și secretarul a raportat că în Șimleu a aflat și conscriș 35 de calfe și ucenici de meseriași.

II. *Procesul verbal* al ședinței comitetului cercual, ținută la 24 Ianuarie a. c., din care rezultă că revista «Țara noastră» s'a abonat în mai multe exemplare și s'au luat dispoziții pentru a o răspândi; s'au angajat de conferențieri următorii domni învățători: George Șimonca pentru pomărit, Traian Husti pentru mătăsărit, Daniil Graur pentru vierit, Ioan Oegar pentru agronomie, Dimitrie Oros pentru pomărit și Valeriu Tufescu pentru cultivarea rațională a pământului. În acest an în Șimleu s'au ținut două conferințe: «Desvoltarea credinței și a dreptului până în zilele noastre» de Dr. C. Meseșian și «Despre întrebuințarea cu folos a timpului de iarnă de cătră țăranii noștri» de dl Emanuil Stoica.

Dl A. Cosma prezintă proiectul de litere fundamentale ale fundațiunii G. Filip, care s'a primit și s'a decis să se înainteze comitetului central spre aprobare.

III. *Procesul verbal* al ședinței comitetului cercual, ținută la 11 Februarie a. c., în care s'a discutat, dacă prelegerile populare ce le aranjază despărțămintele Asociațiunii trebuiesc sau nu anunțate autorităților administrative și s'a decis ca desp. Șimleu să nu le anunțe.

Ad. I, și II, se ia act.

Ad. III. Deciziunea comitetului central Nr. 76 din 1907 să servească de îndreptar numai în acele despărțăminte, în cari ținerea prelegerilor populare ar fi condiționată de anunțarea lor la autoritățile administrative.

98. (375—1907). Direcțiunea despărțământului *Torac* înaintează:

I. *Procesul verbal* al adunării cercuale, ținută în comuna Iancahid, la 20 August st. n. 1905, în care secretarul despărțământului, dl Valeriu Magdu, a vorbit despre importanța Asociațiunii, iar dl Dr. Dimitrie Chiroi «despre lăsământ și testament»; cu ocazia adunării cercuale s'a înscris un membru ordinar și 26 membri ajutători; despărțământul are trei agenturi în Toracul-mic, Ecica-română și Iancahid; averea despărțământului e de K 98'36.

II. *Procesul verbal* al adunării cercuale, ținută în comuna Toracul-mare, la 27 Decembrie v. 1906, din care rezultă că comitetul cercual, în cursul anului 1906, a ținut 2 ședințe, dl secretar Valeriu Magdu, arată din nou importanța Asociațiunii; în Toracul-mare se înființează o agentură; cu ocazia adunării cercuale s'a înscris un membru ordinar și 35 membri ajutători; s'a ales de vice-prezident al despărțământului dl Dr. Dimitrie Chiroi, iar de secretar dl Dr. Pavel Obădeanu, ambii advocați în Becicherecul-mare; la propunerea prezidentului adunarea cercuală a decis ca sediul despărțământului să fie strămutat în Becicherecul-mare, care oraș e centrul aceluși ținut, și despărțământul să poarte numele de «despărțământul Becicherecul-mare».

Ad. I, II se ia act, strămutarea sediului și noua numire a despărțământului se aprobă

99. (364, 421—1907). Direcțiunea institutului «*Albina*» comunică comitetului central: I. că adunarea generală a institutului, ținută la 23 Martie a. c., a prelungit cu 10 ani, adecă până la 1917, termenul fixat în 1897 pentru înființarea din partea Asociațiunii a *internatului de băieți în Sibiiu* (vezi deciz. comit. central Nr. 254/1906). II. că aceeaș adunare generală a votat Asociațiunii:

la fondul muzeului etnografic	K	1000
la fondul G. Barițiu pentru «Țara noastră» ..	„	500
la fondul internatului de băieți	„	1000

Se ia act și se mulțamește institutului. Sumele votate pentru fondul muzeului și pentru fondul G. Barițiu s'au încasat deja de Asociațiune, iar suma votată pentru fondul institutului de băieți se administrează de «Albina».

100. (406—1907). Direcțiunea institutului de credit și economii «Aurora» din Năsăud a votat, din venitul anului 1906, suma de 100 cor. pentru muzeul istoric și etnografic al Asociațiunii.

Se ia act și se mulțamește institutului.

101. (347—1907). Casina română din Brașov dăruiește muzeului tabloul lui Mihaiu Viteazul pictat și brodat pe pânză.

Se ia act, mulțămindu-se casinei.

102. (328—1907). Dl *Emil A. Chiffa*, contabilul băncii «Coroana» din Bistrița, dăruiește pe seama bibliotecilor din despărțăminte 25 exemplare din volumul dsale de poezii intitulat «Din primăvara vieții».

Se ia act, mulțămindu-se autorului.

103. (243—1907). Secretarul administrativ propune să se cumpere pentru «Biblioteca poporală a Asociațiunii» și pentru revista «Țara noastră» șapte povești de Ioan Pop Reteganul, plătindu-se văduvei acestuia suma de K 200 odată pentru totdeauna.

Propunerea se primește. Suma de K 200 să se mandateze în contul budgetului satorit pentru Biblioteca poporală a Asociațiunii.

104. (348—1907). La cererea dlui *Dr. Sachsenheim*, prezidiul a dispus să se dăruiască pentru bolnavii din spitalul «Francisc Iosif» din loc următoarele cărți: 46 exemplare din Biblioteca poporală a Asociațiunii, câte 2 exemplare din: In școală, de Gh. Tulbure; Deprinderi păgubitoare, de Bănățeanul; Cetatea neamțului, de V. Alexandri; Povești din popor, de Ioan Pop Reteganul; Biserica română, de T. Scorobeț; Biblioteca copiilor vol. I., de A. O. Maior; Un capitol din istoria ziaristicii, de I. Lupaș; Nr. 2 și 4 a Bibliotecii despărțământului Cluj; Nr. 1 și 2 din Biblioteca săteanului român; «Țara noastră» Nrii 1—10. In total s'au dăruit 68 broșuri și 20 numeri din «Țara noastră», cari s'au predat dlui *Dr. Sachsenheim*.

Se ia act cu aprobare.

105. (374—1907). «Reuniunea poporală de lectură și cânt» din Satul-nou-de-sus și Teuții-de-sus, comitatul Sătmăr, cere să i-se dăruiască câte un exemplar din Biblioteca poporală a Asociațiunii.

Cererea se împlinește.

106. (409—1907). Domnul *Dr. Teofil Dragoș*, avocat în Baia-mare, membru fondator al Asociațiunii, dorește să-și răscumpere o acție «Sătmăreana» — primită dela tatăl său și cedată Asociațiunii cu ocazia înscrierii de membru fondator — în valoare de K 200, fie prin numărare fie prin o nouă acție dela «Sătmăreana».

Acția veche se cedează în schimbul unei acții nouă.

107. (414—1907). Direcțiunea institutului de credit și economii «Albina» din loc ne înștiințează că face a treia *emisiune de acții* pentru urcarea capitalului societar dela K 1.200,000 la K 2.400,000. In sensul prospectului, acționarii vechi pot subscrie atâtea acții din emisiunea aceasta, câte acții au pe numele lor din emisiunile anterioare, cu prețul de K 210 de bucată. Asociațiunea are în prezent:

trei	acții «Albina»	la	fondul	general.
patru	„	„	„	fundațiunea I. Bădilă
șapte	„	„	„	G. Boieriu
trei	„	„	„	Dr. I. Nichita și
douăzeci	„	„	„	I. Petran.

Considerând rentabilitatea acestor acții

Comitetul central decide ca Asociațiunea să subscrie tot atâtea acții din emisiunea nouă, pentru fiecare fond, câte are deja și prețul lor să se achite deodată, fiind garantate 5%. Întrucât va lipsi numărul necesar pentru acțiunile fundațiunii I. Petran, să se ridice din depunerea «Economul», iar prețul acțiilor pentru fundațiunea Dr. I. Nichita să se plătească de «Silvania», care se va achita din prețul de vânzare al cassei.

108. (367—1907). Direcțiunea institutului de credit și economii «Sentinela» din Satul-nou face o nouă *emisiune de acții* pentru urcarea capitalului societar dela K 260,000 la K 400,000. Acționarii vechi pot subscrie tot pentru două acții o acție nouă cu prețul de K 103. Asociațiunea a avut la început patru acții, în 1905 a primit fără plată alte patru acții, achitate din fondul de rezervă al numitului institut, — prin urmare are drept la patru acții à K 103.

Comitetul central având în vedere că numitul institut plătește, după acțiunile din emisiunea primă, de mai mulți ani 8% dividendă, și că, precum se spune în apel, capitalurile institutului nu sunt suficiente pentru satisfacerea tuturor exigențelor din acest ținut, unde poporul a îmbrățișat toate ramurile de economie și comerț, prin urmare societatea are un teren larg de activitate — decide ca Asociațiunea să subscrie cele patru acții à K 103, la cari are drept pe baza conspectului.

109. (363—1907). Direcțiunea institutului de credit și economii «Bihoreana» din Oradea-mare înștiințează Asociațiunea că face o emisiune de 3000 de acții pentru urcarea capitalului societar dela K 600,000 la K 1.200,000. Acționarii vechi primesc atâtea acții din emisiunea nouă câte acții vechi posed cu prețul de K 210 de bucată, având a se anunța la optare până la 12 Maiu 1907. Asociațiunea are acții «Bihoreana»:

	2	la	fondul	general	administrativ
	10	„	„	Dr. I. Nichita	
	1	„	„	cultural	șălăgian
	2	„	„	fundațiunea	Dem. Suciș și
	5	„	„	Ioan	Petran,
total	20	de	acții.		

Comitetul central decide ca Asociațiunea să subscrie pentru toate fondurile și fundațiunile amintite acțiunile ce i-se cuvin cu cursul de K 210, iar prețul să se plătească în ratele fixate în prospect și să se transcrie acțiunile cari încă nu sunt trecute pe fonduri. De achitarea prețului pentru acțiunile fundațiunii Dr. I. Nichita și fondul cultural șălăgian să îngrijască comitetul din Sălăgiu, care le administrează.

110. (411—1907.) Cassierul raportează că, în urma deciziunii comitetului central Nr. 67 din 7 Martie a. c., din efectele române ale *fundațiunii Ioan Olteanu* s'a vândut Lei 33,000 rentă română amort. de 4%

cu prețul de K 29,190 din care sumă s'a cumpărat K 30,000 rentă ung.	
de 4 ^o / _o , cursul de K 94,675, care a costat	K 28,402 ⁵⁰
iar cu interesele curente de	„ 357 ⁵⁰
	K 28,760—

făcându-se o economie de K 97⁵⁰ la K 30,000.

Scrisurile fonciare rurale române (Lei 55,000), neputându-se vinde în condițiuni favorabile, pentru cruțarea cheltuielilor de poștă, s'au lăsat în depozit la bancherul din București al Albinei.

Se ia act cu aprobare.

111. (412—1907.) Cassierul, pe baza experiențelor făcute cu «Regulamentul de cassă», introdus din 1 Ianuarie 1903 §. 1 care sună: «Averea Asociațiunii încât constă din bani și valori se păstrează și administrează la institutul «Albina» din Sibiiu și anume: numărarul ca depozit în cont curent, iar efectele ca depozit liber», pentru înlesnirea manipulațiunii, a evidenței și a ținerii în bună ordine a acțiilor, de cari Asociațiunea are mai multe sute bucăți, propune ca partea ultimă a § 1, să se modifice astfel: «iar celelalte valori (afară de acții) ca depozit liber» etc. Acțiunile să se păstreze în cassa wertheimiană din biroul Asociațiunii.

Se aprobă.

112. (440—1907.) În vederea răspândirii revistei «Țara noastră» secretarul administrativ propune, iar

comitetul decide să se facă din partea prezidiului o adresă către arhieriei noastre, rugându-i să recomande, prin circulare, organelor subalterne răspândirea la sate a revistei populare a Asociațiunii.

113. (413—1907.) Institutul de credit și economii «Economul» din Cluj a făcut în anul 1905 a III-a emisiune de acții la care acționarii vechi aveau dreptul a subscrie un număr de acții egal cu acțiunile vechi cu prețul de K 102. Fiindcă *fundațiunea I. Petran* pe atunci nu trecuse în administrația Asociațiunii n'au fost anunțate la emisiune cele 54 acții ale ei.

Înțelegând acum că ar fi un număr mai mare de acții «Economul» din ultima emisiune neoptate și că prin urmare o cerere a Asociațiunii de a subscrie acum cele 54 acții, cari revin fundațiunii I. Petran, s'ar rezolvă favorabil de către direcțiunea numitului institut, cu considerare la rentabilitatea plasării acestei fundațiuni în acții, cassierul propune să se reclame acum 54 acții «Economul» din emisiunea III pentru fundațiunea Ioan Petran, iar prețul lor să se achite din depunerea aceleiaș fundațiuni la «Economul».

Se primește.

114. (307—1907.) Dela ultima ședință s'au mai înscris și au achitat taxele: doi membri pe viață: d-nii Georgiu Filep și Ioan Fülep din T-Szánto, desp. Tășnad și șase membri ordinari: Filip Pojar, preot Coslar; Gavril Rațiu, preot, Teiuș; D^r. George Simon, adv. Aiud; Aurel Marcu, preot, Dumitra; Basil Hagea, preot, Măjina și Vasile Tecșa, preot, Valeauzei.

Se declară membri și se îndrumă biroul a liberă celor doi membri pe viață diplomele, iar membrilor ordinari biletele de legitimare.

După aceste ședința se închide.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. *Oct. C. Tăslăuanu* m. p., notar. —
Verificat: *Dr. V. Bologa* m. p. *Nicolae Ivan* m. p. *Nicolae Togan* m. p.

Proces verbal

din 23 Maiu 1907. Ședința a V-a a comitetului central al Asociațiunii.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. Notar: *Octavian C. Tăslăuanu*. — Membri prezenți: *Dr. V. Bologa, Ars. Bunea, P. Cosma, Dr. E. Cristea, Dr. Il. Pușcariu, Dr. E. Roșca, R. Simu, I. Vătășan*.

115. Cu verificarea procesului verbal de astăzi se încredințează d-nii: P. Cosma, Dr. Il. Pușcariu și Ars. Bunea.

116. (433 și 505—1907). Secretarul administrativ raportează că *Simion Damian*, avocat, membru fondator al Asociațiunii, a încetat din viață la 24 Aprilie a. c. în Brașov și *Nicolae Stupariu*, membru pe viață al Asociațiunii, la 3 Aprilie n. a. c. în Agram.

Comitetul central își exprimă părerile de rău prin ridicare.

117. (532—1907). Secretarul administrativ raportează că Curtea de Apel din Debrețin, prin deciziunea sa Nr. 244/1907 P., a admis apelul văduvei *George Filep* și al lui *Mihail Bohățel* contra sentinței judecătorei din Tășnad Nr. Ö 304/1 din 24 Aprilie 1906, adusă în cauza *moștenirii rămase pe urma decedatului George Filep*. Numita Curte de Apel îndrumă judecătoria la o nouă dezbateră a moștenirii, la care se vor chema din nou toți interesații.

Comitetul central încredințează pe dl A. Cosma din Șimleu să reprezinte Asociațiunea la noua dezbateră, ordonată de Curtea de Apel din Debrețin, punându-i la dispoziție toate actele de transacțiune cu erezii.

118. (530—1907). Văduva fericitului fondator *Ioan Russu* cere să i-se trimită, spre păstrare, libelul de depunere în sumă de K 1500, pentru ca să-și poată ridica interesele dela «Crișana» în fiecare quartal.

Comitetul central îndrumă biroul să intervină pe lângă institutul «Crișana», ca să plătească doamnei *Russu* interesele după depuneri la fiecare semestru.

119. (526—1907). Secretarul administrativ raportează că, conform deciziei comitetului central Nr. 254 din 1906, s'a înaintat Ministerului ungar de interne convenita cerere pentru a se da Asociațiunii permisiunea de a colecta ajutoare în bani în vederea zidirii și înzestrării proiectatului *internat de băieți din Sibiu*. Ministerul prin nota sa Nr. 44,025/1907—VI-a din 1 Maiu a. c. încunoștiințează Asociațiunea că nu-i poate împlini cererea, fiindcă conform regulamentelor în vigoare permisiunea pentru colecte în toată țara se dă numai pentru scopuri filantropice și de interes public («csakis valamily emberbaráti vagy közérdekü czélra egedélyezettik»).

Comitetul central ia la cunoștință, cu adâncă părere de rău, răspunsul Ministerului și decide să i se înainteze o nouă rugare, arătându-se că Asociațiunea, conform §. 2 din statute, e îndreptățită să înființeze «școli și internate», cari sunt instituțiuni filantropice și de interes public.

120. (478—1907). Directorul despărțământului *Abrud-Câmpeni* înaintează:

I. *Procesul verbal* al ședinței comitetului cercual, ținută la 8 Aprilie a. c., în care s'a decis a se continua prelegerile populare cu următorii conferențieri: 1. Dr. Stefan Banfi, medic, în comuna Bucium. 2. Dl. Demetriu Goia în comuna Ponorel. 3. Ioan Agârbiceanu, preot, în comuna Bucium și 4. Iosif Gomboșiu, preot, în comuna Corna. S'a decis să se aducă pe cheltuiala despărțământului un specialist în pregătirea brânzei. Dl. Dr. Laurențiu Pop, membru în comitetul cercual, a dăruit 40 cor. spre a se abonă 10 ex. din «Țara noastră» pentru 10 cărțurari de pe teritoriul despărțământului. Institutul «Doina» a dăruit pe seama despărțământului suma de K 80. Din cele 20% a taxelor dela membri, 25 cor. s'au dăruit «Reuniunii femeilor române din Abrudsat».

II. Un raport despre starea economică-culturală a populației române din părțile «dincolo de Arieș», cerut de birou, în urma însărcinării primite dela adunarea generală, ținută la Brașov.

Ad. I, se ia act.

Ad. II, Se va publica în «Transilvania». Comitetul central va interveni pe lângă cele două consistoare din Blaj și Sibiiu să înființeze școli ambulante în crângurile mai îndepărtate de comune; va îngriji ca prelegerile economice să se continue regulat în fiecare an; pune la dispoziția despărțământului exemplare din «Țara noastră» și din «Biblioteca populară a Asociațiunii», ca să le împartă gratuit între popor.

121. (491—1907). Direcțiunea despărțământului *Beiuș* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 21 Aprilie a. c., în care se mulțamește comitetului central că a intervenit pe lângă Ministerul ungar de interne pentru întărirea statutelor «Reuniunii române de muzică din Beiuș» și aduce la cunoștință că în cursul acestui an, din cauza tulburărilor politice, nu se vor ține prelegeri economice.

Se ia act.

122. (518—1907). Direcțiunea despărțământului *Brașov* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 22 Martie a. c., în care s'a luat la cunoștință că filiala «Albina» din Brașov a abonat 10 ex. din «Țara noastră» pe seama despărțământului; s'a dat un premiu de K 30 orchestrei din Tohanul-vechiu și Râșnov; dintre broșurile dăruite de Asociațiune cu ocazia adunării generale din Brașov, s'au împărțit câte 70 ex. comunelor: Codlea, Dârste, Herman, Feldioara, Râșnov, Tohanul-vechiu și Stupini, iar despărțământelor Bran și Zărnești li s'a trimis câte 115 exemplare; în Râșnov s'au ținut, la 14 Ianuarie v. a. c., două prelegeri: «Despre testament» de Dr. A. Străvoiu și o prelegere cu schiopticonul de G. Vătășan; s'a reorganizat agentura din Ghimbav, alegându-se prezident dl. Iosif Comanescu jun. și cu această ocazie dl. A. Boldor a ținut o prelegere cu schiopticonul, «Din viața lui Isus»; despărțământul mai abonează 11 exemplare din «Țara noastră» pentru agenturile din despărțământ; s'au întocmit două biblioteci nouă, una constătătoare din 100 vol. în preț de K 191'60 și una constătătoare din 100 vol. în preț de K 169'20.

Se ia act.

123. (431—1907.) Directorul despărțământului *Hateg* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 23 Martie 1907, din

care rezultă că averea despărțământului e de K 345.54 din care s'a hotărât a se cumpăra cărți pentru o bibliotecă ambulantă și pentru biblioteca centrală a despărțământului. O parte din această sumă se va întrebuința pentru ținerea prelegerilor populare. Despărțământul cere ajutorul de cor. 100, din suma destinată pentru prelegerile economice.

Se ia act. Se dă un ajutor de K 50 pentru prelegerile economice.

124. (507—1907). Direcțiunea despărțământului *Tășnad* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 25 Martie st. n. 1907, în care s'a ales viceprezident dl Vasile Murășan, preot în Săuca, cassier dl George Filep, proprietar în Santău și controlor dl Dr. Coriolan Steer, adv. în Tășnad; s'a lansat un apel pentru a adună bani în vederea înființării bibliotecilor populare și a răspândirii revistei «Țara Noastră».

Se ia act.

125. (362, 331, 322, 319, 317, 312, 304, 300, 402, 410, 434—1907). Secretarul administrativ raportează că s'au primit rapoarte generale despre activitatea în cursul anului 1906 dela următoarele despărțăminte: Brad, Bran, Brașov, Caransebeș, Hațeg, Orăștie, Oravița, Săliște, Sibiu, Torac și Zărnești.

Se ia act și se decide a se publică rezumate în «Transilvania».

126. (446—1907). Secretarul administrativ prezintă propunerea dlui V. C. Osvadă, publicată în foaia «Tovărășia», pentru a se înființa o «centrală pentru tovărășiile sătești» în sânul Asociațiunii.

Propunerea având o deosebită importanță pentru înaintarea și întărirea economică a poporului românesc

Comitetul central încredințează secțiunea economică cu studiarea ei, care la timp va veni cu propuneri concrete.

127. (548—1907). Secretarul administrativ prezintă raportul dlui V. C. Osvadă, privitor la încredințarea ce i s'a dat (dec. comit. centr. Nr. 72 din 1907) de a iniția în *despărțământul Bran* al Asociațiunii înființarea unei tovărășii pentru lăptărit și a unei tovărășii pentru vinderea poamelor.

În 9 Maiu st. n. a. c. s'a ținut sfătuirea și frunțașii din Bran s'au constituit într'un comitet de inițiativă în frunte cu dl Dr. Iuliu Pușcariu, jude de tablă în pensiune, și dl G. Babeș, directorul despărțământului, cari și-au luat îndatorirea de a înființa numitele tovărășii.

Comitetul central ia act cu plăcere de rezultatul obținut de dl V. C. Osvadă și decide să i se achite spesele efective în sumă de K 82, iar raportul să se publice în «Transilvania.»

128. (483—1907). Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii înaintează procesul verbal al conferenței corpului profesoral, ținută la 12 Aprilie 1907, în care s'au rezolvat afaceri curente, și s'a luat la cunoștință că s'a achitat oficiului de dare suma de K 24, pentru fondul de pensiune; s'a stabilit lista manualelor de învățământ pe anul școlar viitor; din 4—23 Februarie a. c. inspectorul și subinspectorul școl. reg. au vizitat școala, asistând zi de zi la cursuri, și au rămas mulțumiți cu progresul făcut de eleve.

Se ia act.

129. (470—1907). Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii înaintează cererea dlui Victor Păcală, profesor provizor de șase ani la școală, pentru ca să fie numit definitiv în postul ce-l ocupă, dupăce, conform diplomei prezintate în copie, în 13 Martie a. c. a trecut în Buda-pesta examenul pedagogic cerut profesorilor secundari.

Di Victor Păcală se numește profesor definitiv la școala civilă de fete a Asociațiunii, cu ziua de 1 Iulie 1907, bucurându-se dela această dată de retribuția prof. definitivi.

130. (482—1907). Direcțiunea școlii civile de fete prezintă petiția dlui Dimitrie Sârbu, funcționar de bancă în Sibiiu, în care cere să fie scutit pe jumătate dela plățirea taxei școlare pe anul 1906/7 pentru fiica sa Olivia, elevă externă în cl. III civ.

Se scutește pe jumătate.

131. (543—1907). Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii înaintează propunerea dșoarei directoare a internatului Elena Petrașcu, ca dșoarei guvernante Ana Broștean și dșoarelor bone Emilia Broștean și Silvia Piso să li se deie din saldul cassei de K 570·81, dela cheltuielile particulare ale elevelor pe 1905/6, un onorar oarecare, pentru ajutorul ce l-au dat la confecționarea vestmintelor elevelor interne.

Se decide a li se da fiecăreia câte K 50, în total K 150.

132. (419—1907). Cassa de economii «Avrigeana» a daruit pentru Muzeul Asociațiunii suma de K 10.

Se ia act cu mulțămintă.

133. (370—1907). *Alexandru Lupu*, colonel în pens. în Viena, a daruit pentru Muzeul Asociațiunii K 20.

Se ia act cu mulțămintă.

134. (492—1907). *Agentura din Nereu*, comit, Torontal, cere cărți pentru biblioteca poporală de acolo.

Se dăruiește câte un exemplar din cărțile de cari dispune Asociațiunea.

135. (512—1907). Reuniunea română de ajutor și cultură «*Ulpia Traiană*» din Erie Pa (America) cere exemplare gratuite din publicațiunile Asociațiunii.

Se decide a se dărui câte un exemplar din cărțile de cari dispune Asociațiunea.

136. (544—1907). Servitorul *Ioan Rociu* cere să i se ridice retribuția, fiindcă cu K 60 la lună, cât primește acum, nu poate trăi.

Comitetul central decide să i se ridice retribuția la K 80 lunar.

137. (519—1907). Di *Dr. Cornel Diaconovich*, București, a daruit bibliotecii Asociațiunii *Actele societății Transilvania din București*:

1. Fascicolul pe anii 1880—1886
2. " " " 1887—1897
3. " " " 1897—1900
4. " " " 1904

5. Un exemplar din statutele societății «Transilvania» din București.

În art. 40 al acestor statute se cuprinde următoarea dispoziție:

«La caz când societatea s'ar desființa, fondul ei va trece negreșit la «Asociațiunea transilvană pentru literatura și cultura poporului român».

Se ia act cu mulțămintă.

138. (547—1907). Cassierul Asociațiunii prezintă *socotelile fondurilor și fundațiunilor* administrate de Asociațiune pe anul 1906 și propune să se predea pentru cenzurare comisiunii financiare.

Se primește.

139. (540—1907). Comitetul reuniunii române de muzică din loc face un ofert pentru folosirea *salei festive* la probele și reprezentațiunile în cursul unui an, dându-ne K 200 pentru fondul Muzeului și K 40 servitorului.

Comitetul central statorește prețul pentru folosirea salei festive la K 250 pe un an pentru fondul Muzeului și K 40 servitorului pentru curățit. Suma se va plăti în patru rate anticipative, începând dela 1 Iulie a. c.

140. (493—1907). Doamna *Ana Moga* se roagă să i se lase chiria cu K 1067·44 la an cum a fost, până la introducerea canalizării.

Comitetul central decide că pe un an, cu începere dela 1 Iulie a. c. îi închiriază locuința tot cu K 1074.

141. (453—1907). A. Förstel, grădinar, trimite preliminarul pentru îngrijirea grădinei internatului și a parcului din curtea muzeului, primăvara, vara și toamna și pentru plantarea lor cu flori și arbori. Pe lângă aceste se mai obligă să gunoiască pământul sădit cu flori și iarbă și să aducă în curtea Muzeului zece cară de năsip pentru a le împrăștiă pe cărări.

Comitetul primește ofertul.

142. (550—1907). S'au mai înscris și au achitat taxele următorii membri:

1. membru pe vieață: dna Sabina Preda, soția dlui avocat din Câmpeni. 2. membri ordinari: dl Ioan Cutean, Rovina, desp. Brad; Dr. Ioan Gaița, adv. în Făget, desp. Lugoj; Alexandru Papiu, preot, Iosif Cătălina, primar, Ioan Cadiș, vigil silv., toți trei din Bistra, desp. Abrud-Câmpeni.

Se declară de membri și biroul se autorizează să libereze membreii pe vieață diploma, iar membrilor ordinari biletele de legitimare.

Cu aceste ședința s'a închis.

D. u. s.

Iosif Sterca Șuluțu m. p., prezident. *Oct. C. Tăslăuanu* m. p., secretar. — S'a cetit și autentecat, — *Dr. Il. Pușcariu* m. p. *P. Cosma* m. p. *Arseniu Bunea* m. p.

613—1907.

Proces verbal

din 17 Iunie 1907. Ședința VI-a a Comitetului central al Asociațiunii.

Prezident: *Iosif Sterca Șuluțu*. Notar: *Octavian C. Tăslăuanu*. Membri prezenți: *Dr. I. Beu, Dr. V. Bologa, Ars. Bunea, P. Cosma, Dr. L. Lemény, I. Muntean; Dr. Il. Pușcariu, R. Simu, N. Togan și I. Vătășan*.

143. Cu verificarea procesului verbal al ședinței de astăzi se încredințează dnii: *Ars. Bunea, Dr. I. Beu, Dr. L. Lemény*.

144. (601—1907.) Direcțiunea despărțământului *Bistrița* înaintează procesul verbal al ședinții comitetului cercual, ținută la 11 Iunie a. c., în care s'a decis să invite comitetul central ca *adunarea generală* a Asociațiunii din acest an să se țină în orașul Bistrița, la 21 și 22 Septembrie n. a. c.; totodată s'a decis ca adunarea cercuală a despărțământului să se țină în comuna Nușfalău.

Se ia act. Invitarea despărțământului se primește și se decide ca adunarea generală a Asociațiunii din acest an să se țină la 21 și 22 Septembrie nou în Bistrița, îndrumându-se biroul să publice convocarea în timpul regulamentar.

145. (574—1907.) Direcțiunea despărțământului *Dicio-Sân-Mărtin* înaintează procesul verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 25 Mai 1907, în care s'au rezolvat afaceri curente, s'a hotărât să pornească ținerea prelegerilor populare; cer ca cele 10 exemplare din «Țara noastră», trimise până acum, să li-se dea gratuit; s'a decis ca adunarea cercuală să se țină în Basna, la 14 Iulie a. c.

Se ia act. Cele 10 ex. se pun deocamdată gratuit la dispoziția despărțăm., cu condițiunea să le împartă la 10 comune.

146. 605—1097.) Direcțiunea despărțământului *Mediaș* înaintează: I. raportul general despre activitatea despărțământului în cursul anului 1906;

II. procesul verbal al ședinței comitetului cercual ținută la 29 Decembrie 1906, în care s'au rezolvat afaceri curente.

Ad I. Se va publica un extras în «Transilvania».

Ad II. Se ia act.

147. (592—1907.) Direcțiunea despărțământului *Miercurea* înaintează procesul-verbal al adunării cercuale, ținute la 24 Aprilie a. c., în comuna Spring, din care rezultă că comitetul cercual a ținut în cursul anului trei ședințe, în cari s'a ocupat cu înființarea de agenturi, de biblioteci populare și cu ținerea prelegerilor populare, aranjând o serie de 26 prelegeri, despre ținerea cărora se va raporta la timp. S'a abonat «Țara noastră» în 10 exemplare pentru comunele de pe teritoriul despărțământului. Cu ocazia adunării cercuale s'au ținut următoarele conferințe: a) «Despre drepturile și datorințele civile» ținută de dl învățător Bărbat din Spring, b) «Cultura nutrețului de vite», ținută de dl preot Predovici din Vingard, c) «Despre Asociațiune și despre mijloacele de îmbogățire ale economilor» de dl Avram Păcurariu, direct. desp. S'au încriș 4 membri ordi-

nari și unul ajutător. S'a ales din nou comitetul cercual și anume: Prezident: Avram S. Păcurariu, viceprezident: Dr. George Măcelariu, cassier: Dumitru Vulcu, notar: Dr. Schiau, toți din Miercurea; membri: Ștefan Morariu, paroh în Cunța, Pompiliu Predovici, preot, Vingard.

Se ia act.

148. (554—1907.) Direcțiunea despărțământului *Șimleu* înaintează:

I. procesul-verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 4 Aprilie a. c., în care s'a statorit programul prelegerilor populare și comunele în care se vor ține prelegeri. Se cer câte 30 exemplare din «Țara noastră», pentru a o răspândi între popor și 10 exemplare din numerile apărute în Biblioteca populară a Asociațiunii.

II. Procesul-verbal al ședinței comitetului cercual, ținută la 9 Mai a. c., în care s'au cetit rapoartele alor cinci conferențieri despre rezultatul prelegerilor populare.

Se ia act și se decide a se trimite despărțământului exemplare răzlețe din «Țara noastră» și Biblioteca Asociațiunii.

149. (1111—1906.) Secretarul administrativ, conform deciziei comitetului central Nr. 209/1906, raportează că a studiat cele două propuneri: *a)* a dlui Romul Raca de a se colecta țesăturile și cusăturile țărănești pe seama Muzeului și *b)* cea a dlui Ioan Tatu de a se da ajutor preoților cari cercetează cursurile economice ale statului, ambele prezintate adunării generale, ținute în 1906 la Brașov — și propune pentru îndeplinirea lor următoarele:

I. Adunarea modelelor de cusături și de țesături românești să se facă rând pe rând, din partea Muzeului, adevă din partea persoanei pe care o va încredința comitetul central cu adunarea obiectelor pentru Muzeu, atunci când va dispune de mijloacele materiale necesare.

II. Să se îndrume despărțămintele, cari sunt lipsite de conferențieri pentru prelegerile populare economice pe cari le aranjează Asociațiunea, ca pe cheltuiala lor să trimeată câte un învățător sau preot la cursurile statului; în revista «Țara noastră» să se publice regulat când se țin aceste cursuri. Din suma destinată pentru ținerea prelegerilor populare să se dea ajutoare și acelor despărțăminte cari vor să-și crească conferențieri.

Ad I și II. Propunerile se primesc.

150. (582—1907.) Secretarul administrativ raportează că, conform deciziei comitetului central Nr. 118/1907, s'a scris celor două consistoare din Blaj și Sibiiu pentru a înființa școli în crângurile ținutului «dincolo de Arieș». Consistorul din Blaj răspunde că a luat toate dispozițiile să se ocupe sinodul protopopesic al Roșiei de această chestiune și să lucreze mână în mână cu despărțământul Asociațiunii *Abrud-Câmpeni* pentru ajutorarea și îmbunătățirea stării culturale și economice a Românilor din părțile amintite.

Se ia act.

151. (561—1907.) Direcțiunea școlii civile de fete a Asociațiunii înaintează procesul-verbal al conferinței corpului profesoral, ținută la 21 Mai a. c., în care, pe lângă rezolvarea afacerilor curente, s'a stabilit definitiv lista manualelor de școală pentru anul școlar viitor și s'a înaintat inspectorului școlar; s'a luat act de primirea d-lui Dr. I. Borgia la fondul de pensie al statului și de excursiunea elevelor făcută la Turnul-Roșu.

S'a statorit programul examenelor publice dela sfârșitul anului școlar curent.

Se ia act.

152. (560—1907.) Direcțiunea școalei civile de fete a Asociațiunii înaintează cererea dnei văduve Septimia Piso din Săcărămb, pentru a se scuti de taxa școlară pe anul 1906/7 fica ei Letiția, elevă în cl. IV-a civilă.

Se scutește.

153. (576—1907.) «Economia» institut de credit, Cohalm, a dăruit pentru muzeu K 50.

Se ia act cu mulțămită.

154. (599—1907.) «Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiului» trimite broșura «Vierul român sau noua cultură a viilor» scrisă de membrul ei Nicolae Iosif, rugându-se să cumpere mai multe exemplare pe seama bibliotecilor populare ale Asociațiunii.

Se decide a se cumpără 100 exemplare în preț de K 70.

155. (562—1907.) Domnul învățător Iuliu Vuia trimite broșura «Curs practic de economie rațională», rugându-se să i se cumpere mai multe exemplare pe seama bibliotecilor populare ale Asociațiunii.

Având în vedere folosul practic al acestei broșuri se decide a se cumpără 50 exemplare în preț de K 28.

156. (606—1907.) Secretarul administrativ Octavian C. Tăslăuanu cere un concediu de o lună cu începere dela 1 Iulie a.c.

Se acordă.

157. (602—1907.) Iosif Marcu prezintă o chitanță despre K 18·40 pentru reparaturi la internat.

Cassierul se autorizează să achite suma de K 18·40 din fondul școalei de fete.

După aceste ședința s'a închis.

Iosif Sterca Șuluțiu m. p., prezident, *Octavian C. Tăslăuanu* m. p., notar. — Cefit și verificat. *Dr. Liviu Lemény* m. p. *Arseniu Bunea* m. p. *Dr. Beu* m. p.

DIN DESPĂRȚĂMINTE.

Asociațiunea numai atunci își va răscumpără marea ei chemare, când înrăurirea ei culturală va fi simțită de toate straturile poporului nostru. Atât cărturărimea cât și țărănimea noastră trebuie să fie mereu instrunată de puternice îndemnuri spre o nouă viață, care să se întemeieze pe o hărnicie statornică și o organizație conștientă.

În sinul Asociațiunii despărțămintele sunt acelea cari au îndatorirea să desfășure o stăruitoare propagandă culturală prin răspândirea cărților și foilor bune, prin prelegeri populare, prin înființare de biblioteci, prin inițieri de însoțiri economice, prielnice

țărânimii și prin toate acele mijloace cari pot trezi și întări conștiința unei culturi naționale.

Adevărata activitate a Asociațiunii, ca răspânditoare a culturii, se rezumă în hărnicia despărțămintelor. Asupra lor cade responsabilitatea morală, dacă pe teritoriul încredințat lor, ea n'a reușit să contribuie la deșteptarea poporului, precum tot vrednicia lor este și dacă a izbutit să fie binefăcătoare.

E deci firesc ca în viitor activitatea despărțămintelor să fie supusă unui control mai conștient, să se stăruiască mai serios pe lângă d-nii directori ai despărțămintelor ca să-și îndeplinească, în marginile posibilității, îndatoririle la cari s'au obligat prin primirea locului de cinste. Cele câteva procese verbale înaintate comitetului central sunt o mângăiere slabă pentru noi cari înțelegem altfel interpretarea datoriilor.

Multe despărțăminte nu trimit însă nici obligatoarele *rapoarte generale*, cari sunt oglinda activității sau neactivității lor. Unele din aceste rapoarte sunt făcute la voia întâmplării, fără să se observe un *sistem*, care să înlesnească întregimea și gruparea datelor, necesare rapoartelor comitetului central către adunarea generală. În viitor va trebui să se îndrepte și acest neajuns.

Din cele ce urmează publicul românesc se poate încredința de hărnicia acelor despărțăminte cari își înțeleg chemarea — și totodată de activitatea Asociațiunii în afară.

Desp. Abrud-Câmpeni (raportul dlui *Dr. B. Preda*, dir. desp.) — La recercarea Onor. comitet central dto 19 Martie a. c. Nr. 1131/1906, cu privire la cele espuse de d-l avocat și deputat *Dr. St. C. Pop* din Arad, în ședințele adunării generale din anul trecut, despre starea economică-culturală a locuitorilor din despărțământul nostru, îmi permit a raporta următoarele:

Mainainte de toate, ca să aibă Onor. comitet central o idee clară despre situația poporului de aici, permit că despărțământului Abrud-Câmpeni aparțin:

I. *Abrud-Oraș*, ai cărui locuitori sunt parte oameni inteligenți: protopop, preoți, notar public, advocați, neguțatori, învățători etc., parte meseriași, parte popor de rând, care în mare parte se ocupă cu băișagu de aur, cu economia de vite și de câmp.

II. *Cercul Roșiei* cu opt comune, în mare parte economi, băieși de mine de aur, în parte neînsemnată și meseriași.

III. *Cercul Câmpenilor* cu 10 comune, ai căror locuitori se ocupă cu economia de câmp și de vite, cu pregătirea și vinderea de lemne de clădit, vase de lemn: doniți, ciubere etc., cu diferite meserii, în fine

IV. *O parte din cercul Trascăului*, anume 8 comune. Locuitorii sunt economi de pământ și de vite, special în Ofenbaia se ocupă poporul și cu băișagu de aur și puțini sunt și meseriași.

Considerând, că locurile de pe teritoriul despărțământului nostru sunt muntoase și în parte și sterile și, natural lucru, că locuitorii, când s'au așezat aici și-au ales soarta cu toate consecuențele ei și cu toate greu-

tățile locurilor muntoase, nu ar fi nici o mirare, dacă ar sta din punct de vedere material și cultural ceva mai slab. Cu toate acestea nu stă lucrul tocmai așa, pentru că dacă comparăm starea peste tot a locuitorilor de aici cu a celor din alte despărțăminte din Transilvania — poate că cei din Ungaria și special din Bănat vor sta mai bine, — atunci vedem, că starea locuitorilor de aici nu este tocmai desperată, pentru că oameni săraci și rămași analfabeți sunt peste tot locul. Ba chiar și în orașele principale partea cea mai mare sunt oameni de aceștia.

Considerând, că în urma terenului de aici, comunele — afară de centre — nu sunt și nu pot fi compacte, ci o parte însemnată a comunelor este împrăștiată pe dealuri, dacă vom avea în vedere numai extremul, dacă privim numai la locuitorii din casele situate pe cele mai îndepărtate crânguri sau chiar de tot în munte, atunci adevărat că ajungem la părerea că soarta aceloră este amară, că sărăcia acolo este la culme, că acei oameni fiind departe de școală, nu pot fi părtași de cultură, că cultura acelor oameni este primitivă și că foarte cu greu s'ar putea face ceva pentru ameliorarea culturii lor.

Dacă considerăm însă, că din extrem și din excepție nu se formează regula, atunci fără de exagerare putem zice, că în proporțiune cu întregul popor din Transilvania, poporul de aici, în genere nu stă mai rău din punct de vedere material și cultural, pentru că este un popor harnic, muncitor și se ocupă cu tot soiul de negoțuri etc., adună mult pentru traiul vieții. Ba fără mustrare de conștiință pot afirma, că dacă poporul de aici ar avea și pământ, precum are dragostea de agonisit, și dacă nu ar avea râvna, care pare a fi înăscută în muntean, de a purta cu ușurință procese destul de coștisoare și, după cum se adeverește la sfârșit, adeseori destul de nebazate, atunci nici pe departe nu ar stă așa de slab, precum se pare a sta. Cu încetul cred însă că și aceste scăderi vor încetă.

Acum revenind la cele afirmate de dl avocat și deputat Dr. St. C. Pop, hotărît nu pot ști, că pe care parte a muntenilor a avut-o dânsul în vedere, când a vorbit de locuitorii Români din părțile «dincolo de Arieș?» Nu o pot ști hotărît, pentru că multe comune, începând dela Scărișoara până la Ofenbaia — sunt situate pe ambii țărmuri ai «Arieșului». Considerând însă, că în parlament dl deputat Pop și-a ridicat glasul pentru Muntenii din cercul Câmpenilor, trebuie să ajung la concluziunea, că sub numirea «părțile dincolo de Arieș» a înțeles pe locuitorii din cercul Câmpenilor, deși oamenii tocmai din acest cerc stau mai bine dintre toți Muntenii, pe când cei din cercul Roșiei și cei din Abrud se ocupă în mare parte cu bășagu, iar minele de aur fiind de sute de ani exploatare, nu au mai nici un izvor de venit, așa încât mulți au trebuit să-și caute într'alte părți traiul vieții.

Adevărat lucru, că și în cercul Câmpenilor au mai secat ceva izvoarele abundante de venit, pentru că locuitorii din munții apuseni, prin urmare și cei din cercul Câmpenilor, înainte de 1848 fiind iobagii erarului și având erarul tocmai în cercul Câmpenilor munți întregi cu pădure de brad și cu pășunate extinse, locuitorii din cercul Câmpenilor, atât înainte de 1848 cât și după aceea, pe lângă taxe stabile și destul de moderate, au primit dela erar lemne de clădit și pentru fabricarea de vase de lemn: donițe, ciubere etc., și, tot pe lângă taxe stabile și moderate, au primit și locuri de pășunat extinse spre folosire; iar din acestea aveau mare venit.

Înainte de acestea cu vre-o 25 ani s'a făcut segregarea pădurilor și locurilor de pășunat și toate comunele au încheiat cu erarul împăciuri

judecătorești, cari în urmă s'au arătat că nu sunt tocmai favorabile; dară poate că nici nu ar fi putut încheia împăciuri mai favorabile.

Erarul după ce a devenit pe pădurile și pășunatele, ce i s'au venit în parte, singurul stăpân, îndată a mărit taxele atât la lemnul de lucru, cât și la locurile de pășunat. Ba unele păduri, cu totala eschidere a locuitorilor, le-a dat spre exploatare la întreprinzători străini. Prin urmare venitul poporului a scăzut, soarta lui a devenit ceva mai amară și de a deveni cândva «in statu quo», cu greu va mai putea fi vorba, ci numai de o ameliorare a stării de azi. Calea aleasă de dl deputat Dr. St. C. Pop, care a intervenit la ministru pentru ameliorarea sorții poporului, este cea adevărată și toți Muntenii îi sunt mult deobligați pentru aceasta; pentrucă este notoric, că fiind încredințată chivernisirea averii erariale însuși ministerului, acesta arătând bunăvoință, va putea afla un modus vivendi și pentru locuitorii de aici. Făcutu-s'au destule plânsori și până acuma de aici din partea inteligenții în numele poporului, ba intervenit-a și o deputațiune înainte de asta cu doi ani la ministru, dară toate au fost înzadar. Ne-am bucură mult dacă ar fi mai norocos în această privință dl deputat Dr. St. C. Pop.

Din punct de vedere economic și cultural, — considerând cercul de activitate al Asociațiunii și modestele mijloace materiale de cari dispune ea și din cari, firește, trebuie să fie împărțite și celelalte despărțiminte, — îmi este foarte greu de a face propuneri directe și pozitive, parte pentrucă și cumpănirea adevărată a chestiunii este foarte dificilă, parte pentrucă îmi lipsesc și însușirile speciale ale unui adevărat expert în această chestiune.

Considerând însă că noi toți, cari suntem grupați în jurul Asociațiunii, avem datorința morală de a ajutură după putință promovarea idealului scop al Asociațiunii, — fără de a avea pretențiunea de a fi și necondiționat aplicate și urmate propunerile mele, îmi iau voie de a le formula în următorul mod:

I. În ședința comitetului cercual, din 8 Aprilie a. c., s'a angajat un număr mai mare din cărturarii de pe teritorul despărțământului nostru, să țină conferințe practice. Viitorul va arăta, dacă se vor și anunța ulterior cu prezintarea temelor și dacă vor și țineă conferințele cu rezultatul dorit. De multorii dela angajare până la ținerea conferințelor să mai cugetă oamenii și de multorii din mult, te pomeniți cu de tot puțin. Mai departe viitorul va arăta, dacă temele ce se vor prezintă și respective conferințele ce se vor țineă, ajung nivelul recerut pentru îndreptarea economică și culturală? În orice caz însă, după modesta mea părere, ar fi foarte salutar, ca din când în când, la timp oportun și după pregătirea prealabilă a terenului, să se trimită din centru conferențieri dibaci, cu pregătire specială, cari să țină prelegeri economice și în genere de conținut acomodat, însă cu *demonstrațiuni practice*, pentrucă de popor numai ceace vede în praxă să leagă mai bine și mai cu rezultat. La ocaziuni de acestea va fi bine să se împartă și cărți acomodate.

Acești conferențieri, prealabil, ar trebui să studieze împrejurările și neajunsurile locale, calitatea pământului, clima etc. ca să poată țineă conferințele în mod de tot practic și cu rezultat practic; spre acest scop ar trebui să se pună în conșelegere cu protopresbiterii tractuali, ca să le servească cu deslușirile necesare și să le fie și de ajutor la ținerea conferințelor, că dânșii cunosc mai bine lipsurile poporului încredințat conducerii lor.

II. În tot cazul este neapărat necesar, ca Onor. comitet central să se pună în înțelegere cu Vener. consistor arhidiecezan gr.-or. din Sibiu și

cu Vener. capitul gr.-cat. din Blaj, ca să înființeze școli ambulante în crângerile mai departe de comune, de unde nu pot frecventă copiii școala, ca să stăruie pe lângă protopopi, preoți și învățători, ca nu numai să le dea deslușirile necesari și mână de ajutor conferențiarilor, ci să se și îngrijească de aceea, ca să participe cât se poate mai mult popor la conferințe și să aplice în praxă cele auzite atât ei înșiși, cât și poporul, pentru că prelegerile practice numai atunci vor avea rezultat favorabil, dacă cele auzite vor și prinde rădăcină bună în popor. Mai departe să stăruie Vener. consistor și resp. capitul pe lângă organele lor inferioare, ca la ocaziuni binevenite din nou să le aducă oamenilor aminte de învățăturile practice auzite dela conferențieri, iară preoții în predicile lor oficioase să accentueze, îndeosebi și mult, învățăturile practice.

III. Ar fi bine, ca și în foaia «Țara noastră» să se publice prin scriitorii experți *scurte* tractate scrise în limba poporului despre comerț, industrie, meserii și despre lucrările economice, ce trebuie să le săvârșească economii în fieștecare lună, anume să se publice în Ianuarie ce are de isprăvit în Februarie, în Februarie referitor la Martie etc., așa ca economul cu o lună înainte să fie orientat, despre ce are de isprăvit în luna viitoare. În fine, după putință, să se pună la dispoziție, gratuit, fieștecărei comune bisericești, spre a le distribui între popor, mai multe exemplare din «Țara noastră».

Natural lucru că întreaga clasă inteligentă și cei ce stau în fruntea despărțământului, după putință, se vor îngriji să promoveze cultura, cece de altcum și până acum au făcut, și dacă roadele nu sunt până acum multămitoare, aceasta nu se poate arunca în sarcina inteligenței, pentru că a ridică un popor pe o treaptă mai înaltă culturală nu este lucru așa de ușor, ci dacă vom pune umăr la umăr ne va ajuta și Dumnezeu de vom înainta.

Câmpeni, 13 Aprilie 1907.

Desp. Brad. — Despre activitatea comitetului cercual din desp. Brad (X) în decursul anului 1906 avem onoare a prezintă următorul raport:

1. *Comitetul cercual* în decursul anului a ținut 5 ședințe.

În ședința dela 20 Iulie s'a decis înființarea de *agenturi în comunele: Halmagiu, Cristior, Cebea, Curechiu, Junc și Vaca* precum și *biblioteci populare* cu câte 37 ex. din cărțile donate de Asociațiune.

2. Adunarea cercuală s'a ținut la 29 Iulie 1906 în Halmagiu.

3. Comitetul a ținut *prelegeri populare economice*, prin membri aleși din sinul său în 11 comune despre diferite obiecte culturale și economice.

4. Comitetul a încasat și administrat în decursul anului *taxe dela 29 membri ordinari* în suma de 232 cor.

5. Cu ocaziunea adunării generale s'a ținut în comuna Halmagiu o producțiune teatrală împreună cu dans, pentru muzeul Asociațiunii, a cărei venit curat, circa 200 cor., s'a administrat direct la cassa comitetului central.

6. *Prelegerile populare*, dupăcum se vede din raportul nostru Nr. 30/906 dto 24 Iunie 1906, s'au ținut pretutindenea neconturbate și au fost ascultate de un număr mare de popor.

7. *Agenturile sunt la începutul activității* lor, sperăm că în anul 1907 își vor începe activitatea și vom putea spori numărul lor. Bibliotecile lor sunt în organizare.

Brad, 1 Martie 1907.

Desp. Bran. — I. Cu provocare la recercarea Onor. comitet central dto 4 Martie a. c. Nr. 283, am onoare a înaintă despre activitatea despărțământului Bran al Asociațiunii în decursul anului trecut, următorul

Raport. Teritoriul despărțământului Bran, al Asociațiunii, se extinde numai asupra celor 10 comune politice brănene.

Deși avem aici vr'o 14 preoți și 16 învățători, apoi o seamă de inteligență și mulți oameni cu dare de mână, — totuș dragostea, alipirea și sprijinirea Asociațiunii și a mărețului ei scop cultural ce-l urmărește, lasă foarte mult de dorit.

Acest despărțământ, în privința numărului *membrilor ordinari*, este cel din urmă dintre toate despărțămintele câte le are Asociațiunea, căci numără numai 7 membri ordinari. Intre aceștia se află un singur preot, nici un învățător, doi comercianți, banca »Parsimonia« și 4 membri ai familiei de Pușcariu, dintre cari numai d-l Ioan Cav. de Pușcariu are locuința stabilă aici.

Astfel stând lucrul, e foarte greu a înjgheba chiar și comitetul cercual, din lipsă de membri.

Biroul a făcut în nenumărate rânduri apel la preoțime și dascălime să se înscrie ca membri ordinari, tot asemenea a recercat și comunele politice, dar toate opintirile au fost zadarnice. Nepăsarea e cu mult mai tare, ca să o poată sparge câteva apeluri, fie acelea cât de călduroase.

Se înțelege că între astfel de împrejurări, nici nu a putut desvoltă acest despărțământ vr'o rodnică activitate.

Agenturi nu avem în nici o comună. Am cercat să mă pun în legătură în privința aceasta cu mai mulți preoți, dar toți mi-au răspuns «să-mi văd de treabă».

Prelegeri economice nu s'au ținut, și e și greu a aranja astfel de prelegeri aici, unde comunele sunt tare împrăștiate.

Biblioteca avem în centrul Branului și e făcută din contribuiri benevole, numără la 140 volume. Numărul celorce cer cărți din bibliotecă e foarte restrâns. Cauza poate fi că mulți nu știu de existența acestei biblioteci și iarăș, fiind cărțile bibliotecii dăruite, sunt cărți de puțină valoare și de puțin interes pentru popor.

Comitetul a ținut 3 ședințe în anul trecut în cari s'au rezolvat afaceri curente, s'a decis lansarea de apeluri pentru aquirarea de membri pentru despărțământ și de cărți pentru bibliotecă; și a pus la cale trimiterea a *70 de țărani și țărance la adunarea generală a Asociațiunii dela Brașov.*

Adunarea generală cercuală a despărțământului Bran s'a ținut în Bran la 21 August. Cu această ocaziune d-l profesor din Brașov, *Aurel Ciortea a ținut o prelegere poporală din domeniul istoriei universale și naționale* cu ajutorul aparatului de proiecțiune.

Incassările cu această ocaziune au fost în sumă de 150 cor., spesele de cor. 112-70.

Sohodol-Bran, în 8 Martie n. 1907.

II. *Raportul d-nului V. C. Osvadă.* — Sfatul dela Bran s'a ținut în localitățile băncii »Parsimonia« dela orele 1 d. a. până la 6 oare seara în Joia primă după Paști. Deschiderea sfatului a făcut-o părintele George Babeș, iar cu conducerea procesului verbal a fost încredințat părintele Pușcariu din Sohodol.

Eu am început cu arătarea foloaselor, ce se pot ajunge prin tovărășiile de lăptărit. Pentru argumentare m'am folosit mai ales de datele, ce

mi le-am câștigat dela tovărășia românească de lăptărit din Săliște, unde dela Aprilie 1906 până la 30 Aprilie 1907 s'au prelucrat aproape 120,000 litri lapte, pentru care s'a plătit populațiunii din Săliște și Vale, mai ales, suma de aproape 11,000 coroane — și pe lângă aceste tovărășia din Săliște o să-și încheie primul bilanț cu profit, foarte mulțămitor. După ce am descris întreg organismul intern al unei lăptării și după ce s'au făcut combinații practice despre felul cum ar succede o lăptărie în comunele brănene, le-am pus la dispoziție formulare de prospecte, declarații de membru și statute pentru tovărășia de lăptărit; tot asemenea le-am pus la dispoziție și unele din formularele pentru tipăriturile și registrele necesare.

În principiu s'a hoărit apoi, că în comunele brănene să se înființeze o tovărășie pentru lăptărit. Atunci, în sfat s'a constituit un comitet de inițiativă în frunte cu d-l Iuliu Pușcariu, jude reg. de curie în pens. și M. on. domn părintele George Babeș, directorul desp. Astrei, din care fac parte aproape toți fruntașii conducători ai comunelor brănene. Acest comitet și-a luat îndatorirea să pregătească totul, dar mai ales să adune membri și să fixeze locul centralei de lucru al tovărășiei de lăptărit. Eu mi-am luat îndatorirea, că având lista membrilor și proiectul de statute, întocmit pentru trebuințele locale, o să instruez toate actele așa fel, ca acele să poată fi transpuse pentru înregistrarea firmei la tribunalul competent.

Înțghebaria tovărășiei, întrucât nizuința și entuziasmul adevărit la acest sfat vor fi dăinuitoare, ar putea fi asigurată, după ce materiale brute (vacii cu lapte) sunt îndeajuns, râvnitori pentru înțghebare asemenea sunt în număr îndestulitor, iar mai pe sus de toate s'au făcut asigurări, că banca «Parsimonia» va putea fi câștigată să anticipe în condiții favorabile suma de 2—3000 coroane, trebuincioasă pentru cumpărarea trebuincioaselor unelte la instalarea tovărășiei de lăptărit.

Trecând apoi la chestiunea tovărășiei pentru valorizarea poamelor, din motive de cruțare în spese, dar mai ales din motive locale s'a adoptat propunerea, ca această tovărășie să se facă în legătură cu tovărășia de lăptărit și anume așa, ca să se alcătuiască deocamdată o singură tovărășie și adecă aceea să aibă două secții, una pentru lăptărit și alta pentru valorizarea poamelor. Fiecare din aceste secții lucrează pentru sine separat sub conducerea câte unui grup format dintre membri direcțiunii tovărășiei — urmând apoi ca rezultatele acestor două feluri de operații, să fie arătate ca rezultatele tovărășiei.

Tovărășia pentru valorizarea poamelor își ia ca țântă scăparea popoului brănean de precupeții, ce-i năpădesc, înainte de formarea roadei și care le cumpără roada, mai ales per grădină, cu prețuri păgubitoare pentru cultivatorii de poame. Ajungerea acestei ținte se nizește prin acordarea de anticipații pe roada poamelor și apoi prin valorizarea în comun a poamelor, făcută mai ales prin sortarea rațională, prin prelucrarea în comun și prin introducerea vânzării de poame — special pachetate și sortate. În privința aceasta le-am dat îndrumările trebuincioase.

Acest fel de tovărășie poate să fie o mare binefacere pentru comunele brănene, după ce se gădesc săteni, mai ales în comuna Săhodol, care și până acum au putut obține din poame anual, sume între 800 și 2500 coroane — câte unul.

După hotărîrea de a înființa prin o singură tovărășie un așezământ pentru lăptărit și pentru valorizarea poamelor, eu mi-am permis să le atrag atenția și apoi să le dau informațiile trebuincioase pentru asigurarea împrumutată în cazuri de pierdere în vite. Primită fiind și această propunere

le-am pus la îndemână exemplare (formular) de contracte pentru asigurarea vitelor și formulare pentru declarații de membri, ce doresc să între în o astfel de tovarășie ocazională.

Din Bran m'am reîntors cu impresia, că Onoratul comitet al Asociațiunii în curând o să fie în plăcuta situație să poată constata, că încredințarea, ce mi-a dat a ajutat mult la alcătuirea unor așezăminte economice de mare folos pentru poporațiunea noastră din părțile brănene.

Desp. Brașov. (*Raportul d-lui A. Bârseanu*). — Imi iau libertate a înainta următorul raport despre situația și lucrările desp. (Brașov) al Asociațiunii în cursul anului 1906:

1. *Numărul membrilor* Asociațiunii a crescut în anul trecut în mod îmbucurător, înscriindu-se mai mulți membri noi de diferite categorii parte în cursul anului, parte cu prilejul adunării generale a Asociațiunii, ținute în Brașov în zilele de 8 și 9 Septemvrie v. 1906.

Astfel pe când în anul 1905 desp. aveă:

2	membri fondatori,
10	„ pe vieață,
79	„ ordinari,
25	„ ajutători,

la încheierea anului 1906 el are:

4	membri fondatori,
13	„ pe vieață,
97	„ ordinari,
65	„ ajutători.

Dintre membri vechi au răposat în cursul anului: Dr. N. Lemény (membru ord.), Petru Nemeș, Toma Bârșan (membri pe vieață) și Ioan Axente Severu (membru fondator).

Taxe și le-au achitat prin despărțământ: 1 membru fondator, 1 membru pe vieață, 74 membri ordinari și 56 membri ajutători (12 din Satulung bis. veche, 5 Dârste, 8 Vulcan, 10 Purcăreni, 8 Codlea, 2 Țanțari, 6 Feldioara, 2 Măieruș, 3 Rotbav).

2. *Agenturile comunale* s'au înmulțit în anul trecut cu 2, înființându-se agenturi nouă în *Purcăreni* și în *Târlungeni*. Agentura din Feldioara a fost reorganizată. Astfel de prezent despărțământul nostru are cu totul 21 *agenturi*, dintre cari cele mai multe au dat mână de ajutor comitetului despărț. în lucrările sale, mai ales cu prilejul adunării generale a Asociațiunii din 8 și 9 Septemvrie v. 1906. Aceste agenturi sunt: Bod, Brașov-Tocile, Brașovul-vechiu, Codlea, Cristian, Dârstele Brașovului, Feldioara, Ghimbav, Hălchiu, Herman, Măieruș, Preșmer, Purcăreni, Râșnov, Rotbav, Sân-Petru, Satulung bis. sf. Arhangeli, Târlungeni, Țanțari, Vlădeni și Vulcan.

3. Cele 17 *biblioteci populare* ambulante ale desp., cu un cuprins de 1576 volume în preț de 2,701 cor. 98 b. au rămas distribuite și în cursul anului trecut tot în comunele, în care se aflau la încheierea anului 1905. Precum s'a constatat în rapoartele prezintate cu prilejul adunării generale a despărțământului, dintre cărțile cuprinse în aceste biblioteci mai mult s'au cetit poveștile, snoavele, istorioarele, cărțile de cuprins religios și istoric, precum și poeziile, iar mai puțin au fost cetite scrierile economice și cele pedagogice.

Cătră finea anului 1906 comitetul despărțământului a luat dispozițiunea, să se formeze *două biblioteci nouă* de câte 109 volume, cecece s'a

și executat, așa că de prezent despărțământul nostru dispune de 19 biblioteci populare.

Pentru aceste biblioteci s'au făcut în anul trecut următoarele contribuiri în bani:

1. Dela învățătorii din Preșmer	K	10—
2. „ agentura Dârste	„	4—
3. „ dl Z. Bârsan	„	50.—
4. „ Reuniunea femeilor din Feldioara	„	13—
5. „ agentura Feldioara	„	15:10
6. Prin d-l I. G. B. dela mai mulți doritori ai înaintării poporului	„	211:10
7. Venitul curat al sărbătorilor din Septembrie	„	163:11
8. Din vânzarea mărcilor cult.	„	10—

Suma . K 476:31

Daruri în cărți: dela Preaonor. comitet central 155 broșuri din Biblioteca populară a Asociațiunii.

4. La inițiativa comitetului despărțământului s'au ținut în cursul anului *prelegeri populare* în următoarele comune: 1. În 2 Februarie v. în *Feldioara*, unde s'a vorbit despre «Primejdiile alcoolismului» și «Tablouri din Italia», ambele împreunate cu proiecțiuni (prelegători: d-nii G. Vătășanu și I. Petrovici). 2. În 12 Martie v. în *Vulcan*, unde d-l inv. Ananie Boldor a ținut prelegerea economică «Importanța culturii pomilor în genere, îngrijirea și curățirea lor», iar d-nii G. Vătășan și I. Petrovici au vorbit «Despre alcoolism» (proiecțiuni cu schiopictonul). 3. În 19 Martie în *Purcăreni* dl An. Boldor: «Importanța pomăritului și plantarea pomilor» cu demonstrațiuni practice, iar în 9 Aprilie dl G. Vătășan: «Ingrijirea pomilor și a poamelor» și «Tablouri geografice», ambele cu proiecțiuni. 4. În 16 Aprilie în *Dârste* d-l An. Boldor «Pomăritul în genere și îndeosebi altoitul pomilor» cu demonstrațiuni practice, și «Ingrijirea pomilor și a poamelor» (prel. cu proiecțiuni). 5. În 23 Aprilie în *Târlungeni* dl An. Boldor: «Importanța legumelor și cultura lor» și «Ingrijirea pomilor și a poamelor» (cu proiecțiuni). 6. În 26 Noembrie în *Codlea* dl Sofroniu Roșca a vorbit despre «Starea poporului nostru și unele probleme, cari ar trebui rezolvate spre ajutorarea lui». 7. În 26 Decembrie în *Feldioara* d-l Sofroniu Roșca a ținut aceeaș prelegere și A. Bârșeanu a vorbit despre «Foloasele învățaturii».

La prelegerile acestea de obicei prelegătorii au fost însoțiți de 2—3 din membrii comitetului, cari încă n'au pregetat a adresa cuvinte de învățătură poporului adunat. Cu ocaziunea prelegerii din 2 Februarie s'a reorganizat agentura din Feldioara, iară în legătură cu prelegerile din 19 Martie și 23 Aprilie s'au înființat agenturi nouă în Purcăreni și în Târlungeni. Intrunirea din 26 Decembrie ținută în Feldioara a fost foarte mult înălțată prin participarea societății de cântări a tinerilor Români din Brașov «Acordul», care a executat cu prilejul acesta mai multe cântări melodioase și ai cărei membri au binevoit a promite și pentru viitor sprijinul lor pe seama despărțământului.

O însemnătate deosebită atribuim celor 4 *prelegeri economice* din ramura grădinăritului (pomărit și legumărit), ținute la învitarea comitetului de dl învățător An. Boldor din Codlea. Prelegerile acestea au fost urmărite cu mult interes din partea ascultătorilor și însoțite fiind și de demonstrațiuni practice (plantare de pomi, altoire, proiecțiuni cu schiopictonul), credem, că vor servi multora ca îndemn și îndreptare pentru viitor.

Pentru întimpinarea cheltuielilor împreunate cu aceste prelegeri Preaonor. comitet central a binevoit a ne pune la dispoziție suma de 100 cor. din care 60 cor. s'au dat ca remunerațiune dlui An. Boldor (40 cor. pentru cele 4 prelegeri ținute, iar 20 cor. ca avans pentru 2 prelegeri, ce s'a obligat, că le va ține în cursul anului 1907), iară 14 cor. s'au cheltuit cu transportul prelegătorului.

În anul acesta (1907) comitetul va continua cu aceste folositoare prelegeri, având deocamdată în vedere comunele: Rotbav, Măieruș, Crisbav, Sân-Petru, Herman și Bod, unde spre a întări și mai mult povețele economice, a decis a distribui gratuit un număr oarecare de pomișori de soiu nobil și o cantitate oarecare de semințe bune de legume și de nutrețuri artificiale. Totodată comitetul s'a pus în înțelegere cu dl director școlar în penziune *Ioan Aron* din Brașov, ca în cursul verei să țină sub egida despărțământului *un curs de albinărit* pe seama învățătorilor și a economilor noștri din ținutul Brașovului.

În fine pentru a îndemna pe învățătorii din comunele ținătoare de desp. nostru, ca să dea toată atențiunea culturii grădinilor școlare, adunarea generală a desp. din vara trecută a hotărât a se distribui și anul acesta un *premiu de 30 cor.* pentru grădina școlară cea mai bine îngrijită de pe teritoriul acestui despărțământ.

Nu pot încheia punctul acesta, fără a constată greutatea, cu care se află persoane cu pregătire specială, capabile a ține prelegeri în adevăr folositoare din economia rurală. De aceea îmi iau libertatea a atrage atențiunea Preaonor. comitet central asupra întrebării, dacă nu ar fi bine a se angaja permanent din partea Asociațiunii un bărbat cu cunoștințe speciale în ramura economiei rurale, care să meargă ca conferențiar din despărțământ în despărțământ și pe baza observațiilor făcute la fața locului să dea povețele trebuincioase și totodată să inițieze tovarășii agricole și alte însoțiri, ce le-ar crede de folos.

5. O parte însemnată a activității comitetului în cursul anului trecut a fost folosită pentru *primirea* corăspunzătoare a *adunării generale a Asociațiunii*, adunare ținută în 8/21 și 9/22 Sept. 1906 în Brașov. Cu prilejul acestei adunări și la sărbările împreunate cu această adunare s'au făcut încassări în sumă de K 1,976.07 și cheltuieli de K 1,812.96, rămânând astfel un venit curat de K 163.11. Venitul acesta s'a adaus la suma destinată pentru bibliotecile populare ale desp.

Din incidentul adunării, despre care e vorba, Preaonor. comitet central a binevoit a trimite un număr de 1200 cărți și broșuri din biblioteca poporală a Asociațiunii, care să se distribue între poporenii, ce vor lua parte la adunare. Sosind însă cărțile acestea prea târziu, ca să poată fi distribuite în timpul adunării, comitetul desp. a hotărât să le distribue prin agenturi între aceia, cari au luat parte la petrecerea poporală din 8 Septembrie, iar restul să se depună în biblioteca despărțământului spre completarea bibliotecilor populare și spre a fi distribuite cu prilejul adunărilor generale ale desp. și la prelegerile populare, ce se vor ține în viitor.

Până acuma s'au distribuit din aceste cărți:

1.	La agentura din Codlea	70	exemplare
2.	„ „ „ Dârste	70	„
3.	„ „ „ Herman	70	„
4.	„ „ „ Stupini	70	„
5.	„ „ „ Feldioara	70	„

Suma . 350 exemplare

	Transport 350 exemplare
6. • La agentura din Râșnov	70 „
7. „ „ „ Tohanul-vechiu	70 „
8. „ despărțământul Bran	115 „
9. „ „ „ Zernești	115 „
10. În comuna Topârcea prin d-l Dr. N. Vecerdea	23 „

743 exemplare.

Restul de 457 exemplare s'a depus în biblioteca despărțământului.

6. Intre chestiunile, cu care s'a ocupat comitetul desp. în anul trecut, a fost și *procurarea unui războiu de țesut perfecționat* pe seama Româncelor din Săcele, a căror ocupațiune de căpetenie e torsul și țesutul lânii și totodată înființarea unui depozit în piața Brașovului pentru stofele de lână lucrate în Săcele. Pentru studiarea mai deaproape a acestei chestiuni comitetul a ales din sinul său o comisiune și totodată a decis a jertfi o parte din mijloacele sale materiale pentru procurarea războiului perfecționat, care ar putea înlesni munca și îmbunătăți calitatea produselor textile ale populațiunii noastre din Săcele, a cărei viață s'a făcut așa de grea în timpul din urmă.

7. Pentru rezolvarea acestor chestiuni și în genere pentru îndeplinirea lucrărilor sale comitetul desp. a ținut în anul trecut *6 ședințe*. Numărul corespondențelor trimise de birou a fost de 63.

Adunarea generală a despărțăm. s'a ținut în 22 Maiu v. (4 Iunie n.) 1906 în *Feldioara* sub conducerea d-lui viceprezident Dr. N. Vecerdea. La această adunare s'a citit și s'a discutat raportul general al comitetului despre lucrările sale în anul 1905/6, raportul special al casarului și al bibliotecarului, și s'a fixat budgetul desp. pe anul 1906/7. Disertațiuni au ținut: d-l *Dr. N. Vecerdea* «Despre educațiunea economică» și dl *I. Sporea*, învățător în *Feldioara*, «Despre starea economică a Românilor din patrie dela 1848 încoace». Intre hotărârile aduse de adunare este și aceea, ca comitetul să designeze mai multe teme de interes general și economic, potrivite pentru împrejurările din ținutul nostru, cu care să se ocupe reprezentanții agenturilor și apoi mai ales iarna să le desvoalte înaintea poporului și să le consulte cu el. Insemn în sfârșit, că și la această adunare s'a distribuit din partea desp. un număr de cărțițele între școlarii și între școlărițele din comuna *Feldioara*.

8. *Mișcarea casei despărțământului* în cursul anului 1906 a fost la intrări de K 1,998'59, iară la eșiri de K 1,568'64, rămânând cu 31 Decembrie 1906 un sald de K 429'95. Saldul acesta este destinat pentru crearea de biblioteci nouă populare, pentru ținerea prelegerilor populare și pentru întimpinarea celorlalte cheltuieli ale despărțământului.

Brașov, 24 Martie v. 1907.

Despărțământul Caransebeș n'a desvoltat nici o activitate. S'a înființat o *agentură* în Ieșelnița, constătătoare din 9 membri. — *Biblioteci* s'au înființat în: Ieșelnița, Iablanița, Cireșa și Glâmboaca, o parte din cărțile trimise de comitetul central au rămas neîmpărțite la despărțământ. — *Prelegeri populare* nu s'au ținut. Suma de 100 cor. primite dela comitetul central, spre acest scop, s'a depus la «Sebeșana». La 10 țărani s'a trimis gratuit foaia «Lucrul». Cassa are un sald, ca depunere la «Sebeșana», de K 140'67. Adunarea cercuală nu s'a ținut.

Caransebeș, 2/15 Martie 1907.

Despărțământul Hațeg. — În anul trecut ca și în cei premergători, ne-am nizuit a populariza înbrățișarea și sprijinirea Asociațiunii, prin înființarea de agenturi și biblioteci. Referitor la înființarea *agenturilor* până acum, n'am fost norocoși din motivul, că preoțimea rurală încă nu este înscrisă între membri Asociațiunii, cu toate că, pentru înscrierea lor de membri s'au făcut mai multe apeluri în cursul anilor; durere au rămas fără rezultat. Tot astfel stăm și cu învățătorii.

Sperăm, că generația mai tânără a preoțimei ne va da pe viitor mai mult sprijin, și nu e eschis, că în *cursul anului curent vom putea înființa vre-o două agenturi.*

Biblioteca despărțământului, care s'a înființat abia de câțiva ani este în *stare înfloritoare*, cu toate că s'a înzestrat din propriile noastre puteri.

Susnumita bibliotecă cu finea anului 1905 a constat din 278 *opuri*, iar în cursul anului 1906 s'a augmentat cu 47 *opuri*, astfel că azi constă din 325 *opuri* (488 *volume*) în valoare de 813 *cor.* 66 *fil.*

Avem firma speranță de a o înmulți în anul curent în mod simțitor, înființând și o bibliotecă populară ambulantă. Pentru ajungerea acestui scop, fondurile necesare le adunăm prin aranjarea diferitelor petreceri.

Comitetul despărțământului se ocupă de prezent — prin colectă —, cu înființarea unui fond pentru a putea țineă *prelegeri populare* cu subiecte din sfera economiei.

Numărul *membrilor în 1906 a fost 27*, deci s'a sporit cu unul față de anul precedent.

Comitetul în anul trecut a ținut 4 ședințe.

Adunarea generală s'a ținut în Hațeg, la care a participat un public distins. La această adunare s'a ținut o disertație din partea d-lui Dr. Iacob Radu cu subiect istoric.

Hațeg, la 10 Martie 1907.

Despărțământul Mediaș. — Dela anul 1901, de când s'a înființat acest despărțământ n'a desvoltat aproape nici o activitate. Cărturarimea de pe teritoriul despărțământului nu se interesează și nu sprijinește problemele urmărite de Asociațiune, iar adunările generale sunt foarte slab cercetate. Nădejdea de premenire a stărilor actuale o punem în generația mai tânără, care e chemată să dea viață acestui despărțământ. — În cursul anului 1906 s'au ținut 4 ședințe și s'a încasat dela membri ordinari suma de 164 *cor.*

Mediaș, 1 Iunie 1907.

Despărțământul Orăștie. — Am cerut și am tot așteptat rapoarte dela 2 *agenturi* despre *bibliotecile* lor, și aceasta a fost cauza întârzierii raportului meu. Rapoartele așteptate n'au sosit nici până azi, așadar a privire la agenturile din Romos și Rapoltul mare, precum și despre starea și mișcarea bibliotecilor lor nu pot spune nimic. — A treia *agentură* am înființat-o subsemnatul în *Geoagiu*, la 16 Decemvrie 1906, și i-am dat în grije 38 broșuri din cele trimise de Onor. comitet central, și încă vre-o 22 cărți dăruite de câțiva oameni buni (G. Todica, A. Roșu, I. Herța) așa că am înființat acea bibliotecă cu 60 cărți. Prin procurări ulterioare s'a augmentat până peste 80 cărți și sunt speranțe de spor, având promise donațiuni în bani și cărți. Cărțile din bibliotecă se caută mult și oamenii se bucură, că au ce ceți în timpul iernii când și așa nu prea au ce lucra.

În ce privește activitatea despărțământului nostru aflu de prisos a înșiră: câte ședințe a ținut comitetul, căci nu în numărul ședințelor sau al concluzelor rezidă activitatea unui despărțământ.

În anul 1906 despărțământul nostru a aranjat o serie de prelegeri economice, ilustrate cu schiopticonul propriu. Din 10 *prelegeri proiectate s'au ținut șase*, în Oraștie (2), Rapoltul mare, Geoagiu, Băcăinț și Balșa.

Cu ocaziunea aceea am înființat în Rapoltul mare o agentură, dându-i în seamă o mică bibliotecă de vre-o 26 broșuri. De atunci n'am mai aflat nimic despre starea ei.

Adunarea generală a despărțământului s'a ținut în Oraștie la 2 August st. n., când s'au ținut și prelegeri economice.

De oare-ce cassarul nostru n'a lucrat nimic, în urmă a abzis. Cu privire la câștigarea de membri, ținerea lor în evidență, încassarea taxelor etc. nu s'a făcut nimic, afară de puținul făcut de subsemnatul în Geoagiu. E de regretat, că în Oraștia atât de românească nu ni-a succes să găsim un cassier: cei mai în vârstă țin lucrul de sub demnitatea lor, cei mai tineri nu primesc slujbă fără plată.

În rezumat: 1. *s'au ținut 5 prelegeri economice*; 2. *avem 3 agenturi și biblioteci* populare; 3. agentura și biblioteca din Geoagiu prosperează frumos, celelalte tac.

Gelmar, 6 Martie 1907.

Desp. Săliște. — La provocarea din 4 l. c. Nr. 283, ne permitem a Vă trimite următorul raport:

Prelegeri publice populare în urma dispozițiilor luate din partea comitetului despărțământului, s'au ținut în următoarele comune:

1. În comuna *Aciliu*: Din incidentul adunării generale a despărțământului, ținută la 4 Nov. 1906 s'a ținut:

- a) Despre asigurarea vitelor, ca mijloc de întărire economică, conferențiar Dr. Ioan Stroia;
- b) Peronospora și mijloacele de apărare a viței de vie, conferențiar Ioan Chirca;
- c) în 26 Nov. v. Vița americană și altoitul în verde, confer. Antonie Hodoș, învă.
- d) în 17 Dec. v. Plantarea și îngrijirea viței altoite în primii 4 ani, conferențiar Ioan Oțoiu, preot.

2. În *Alămor*: a) În 12 Nov. v. Datinele sunt mai puternice decât legile, conferențiar Simion Alămorean, preot

- b) în 19 Nov. v. Invățăături folositoare pentru poporul necunoscător de legi, la judecătoria comunală, cercuală și tribunal, conferențiar Ioan Topârcean, notar cualif. și primar;
- c) în 26 Nov. v. Despre pomărit, conferențiar Nic. Lupu, învă.

3. În *Amnaș*: a) În 30 Nov. v. Despre concubinate, confer. Ioan Predovici, preot;

- b) în 6 Dec. v. Despre beție și urmările ei, conf. Ioan Mardan, învă.

4. În *Armeni*: Nu s'a insinuat nimeni cu prelegere și din cauza depărtării nu s'a putut esmite prelegător din centru.

5. În *Cacova*: a) În 10 Dec. v. Despre pomărit, confer. Ioan Hanzu, preot;

- b) în 17 Dec. v. Despre îngrășarea pământului, confer. Ioan Hanzu, preot.

6. În *Galiș*: a) În 10 Dec. v. Despre pomărit, conferențiar Ioan Iosof, preot.

7. *Gurarâului* s'a anunțat Ioan Manta cu o prelegere «Despre pomărit», care din unele împrejurări locale nu s'a ținut.

8. In *Mag*: a) In 6 Dec. v. Despre economie, conferențiar Alecsandru Vlad, paroh;

b) în 31 Dec. v. Despre începutul, dezvoltarea și caracterul poporului român, conferențiar Nic. Bumba, pedagog.

9. In *Săliște*: a) In 19 Nov. v. Priviri asupra stărilor sociale și materiale din Săliște și despre asigurarea vitelor ca mijloc de întărire economică, conferențiar Dr. Ioan Stroia;

b) în 26 Nov. v. Din viața strămoșilor noștri, conf. Dr. Ioan Lupaș, prof. sem.;

c) în 3 Dec. Despre Andreiu baron de Șaguna, confer. Ioan Mateiu, învățător;

d) în 10 Dec. v. Cauzele mortalității la copii în primii ani ai vieții, conferențiar Dr. Nic. Calefar, medic;

e) în 17 Dec. v. Despre creșterea morală a copiilor, conferențiar Ioan Popa, cleric abs. învăț.

10. *Sibiel*: a) In 29 Oct. v. Despre pomărit, confer. Valeriu Popoviciu, preot;

b) în 3 Dec. v. Despre meserii, conferențiar Ioan Dobrotă, învățător.

11. In *Săcel*: A făcut biroul despărțământului excursiune în 24 Dec. și s'a ținut pe lângă cântări executate de învățătorii din despărțământ, disertația «Despre însemnătatea meseriilor», de Dumitru Lăpădat.

12. In *Tilișca*: a) In 19 Martie v. Combaterea consumărei rachiului și tutunului, disertant Ioan Bratu, director școl.;

b) în 10 Dec. v. Despre Mihaiu Viteazul, confer. Nicolau Comănicu, preot.

13. In *Topârcea* s'a ținut o prelegere despre tovarășii de Ioan Suci, preot.

14. In *Vale*: în 30 Ian. v. Cauzele de sărăcire ale poporului și delăturarea lor, conferențiar Constantin Tipuriță, învăț.

15. In *Orlat*: a) In 2 Dec. n. Cultura pomilor, conferențiar Ioan Stoia, învățător;

b) în 9 Dec. n. O pagină din istoria poporului român în 1848. Câmpul lui Martie, conferențiar Dionisie Decei, paroh;

c) în 16 Dec. n. Cauzele decadentei poporului din Orlat, conf. Leon Maior, învăț.;

d) în 23 Dec. n. Casa părintească și școala, conferențiar Ioan Giurgiu, director școlar.

Privitor la bibliotecă raportăm, că acest despărțământ dintru început nu a urmărit scopul de a înființa nouă bibliotecă, ci a dorit ca din venetele sale, să sporească bibliotecă existente, insistând, ca acestea să stea la dispoziția întregului popor din comuna respectivă. Deci bibliotecile aflătoare pe teritoriul acestui despărțământ, cari stau la dispoziția întregului public sunt:

1. In *Aciliu*: a) Bibioteca parohială cu 91 opuri;

b) „ „ școlară „ 102 „

In 1906 s'a dăruit din incidentul adunării generale, prin despărțământ 46 opuri, cari conform dorinței frunțașilor din comună, s'au încorporat bibliotecii parohiale.

2. In *Amnaș*: a) Biblioteca școlară a Asociațiunii cu 40 tomuri, donate de despărțământ în adunarea gen. din 1905.

S'au cetit de popor 8 tomuri, de elevi 24 tomuri.

3. In *Cacova*: a) Biblioteca parohială cu 280 tomuri. S'au cetit de popor și elevii școlaei în 1906, 36 bucați.

4. In *Galiș*: Biblioteca școlară a Asociațiunii cu 46 opuri, donată de despărțământ în anul 1904. In 1906 s'au cetit 20 opuri.

5. In *Gurarâului*: a) biblioteca parohială cu 248 opuri la cari sunt adăugate 45 cărți donate de Asociațiune acum 20 ani;

b) biblioteca școlară cu 129 opuri. In 1906 s'au cetit de popor 81 cărți, de elevi 64 cărți.

6. In *Mag*: a) biblioteca școlară cu 71 opuri, dintre cari a donat despărțământul în 1905, 51 opuri. In 1906 s'au cetit de popor și elevi 45 opuri.

7. In *Săliște*: a) biblioteca despărțământului cu 46 opuri;

b) biblioteca parohială școlară cu 1456 opuri în 1663 vol.

S'au cetit în 1906 de popor și elevi 763 opuri.

8. In *Sibiël*: a) biblioteca parohială cu 252 opuri;

b) biblioteca școlară cu 218 opuri. La aceasta a donat despărțământul în 1903, cu ocazia adunării generale, 14 opuri în 23 tomuri. In 1906 s'au cetit de popor și elevi 60 opuri.

9. In *Tilișca*: a) biblioteca parohială cu 260 opuri în 274 volume;

b) biblioteca școlară cu 322 opuri în 347 volume.

S'au cetit în 1906 peste tot 102 cărți.

10. In *Vale*: a) Biblioteca școlară cu 220 opuri. S'au cetit 45 opuri în 1906.

11. In *Topârcea*: Biblioteca școlară cu 38 opuri dintre cari a donat despărțământul în 1905, cu ocazia adunării gen. 24 opuri.

12. In *Orlat*: a) biblioteca poporală cu 74 tomuri, la care în 1900 a donat despărțământul 63 tomuri;

b) biblioteca școlară cu 206 opuri. In 1906 s'au cetit 85 opuri.

Cu privire la agenturi raportăm, ca în acest despărțământ sunt numai 3 și anume în Gurarâu, Orlat și Tilișca. In celelalte comune, din lipsa de membri în număr suficient, rolul de agenturi l-au îndeplinit oficiile parohiale, un mijloc care pentru despărțământul nostru ni se pare mai corespunzător.

Săliște, la 31 Martie 1907.

Desp. Sibiu. — (Raport despre activitatea din 1905/1906).

I. Membrii:	a)	membrii fondatori	10
	b)	„ pe viață	26
	c)	„ ordinari	108
	d)	„ ajutători	15

159

II. *Excursiuni culturale.* Excursiuni culturale în sinul poporului am făcut, în cursul anului 1905, la *Săcădate*.

Un număr considerabil de popor și de cărturari din jurul întreg, precum din comunele mai îndepărtate Rășinari, Gușterița, Bungard, Mohu, Boița, Avrig, Porumbac, Fofeldea, Topârcea, Lancrâm, s'a întrunit în biseică, unde după sfta liturgie:

1. Directorul despărțământului a ținut poporului o cuvântare (diseratație) prin care a combătut urâta datină a *înjurăturilor, sudalmelor*.

2. După prânz avocatul Dr. Ioan Fruma a ținut o prelegere «*Despre testamentele*», explicând dispozițiile fundamentale ale legii testamentare, dând poporului povește practice și de folos.

3. Alt membru a vorbit despre «*Învățătura și bunăstare*», dezvoltând la înțeles adevărul maximei «*cine are carte are parte*».

4. Iară la fine directorul despărțământului despre «*economia casnică*», combătând în legătură cu aceasta alte păcate și patimi, îndemnând la *hărnicie, cruțare și bunăînțelege*. Ascultătorii au rămas mulțumiți de învățăturile ce li s'au dat.

III. *Bibliotecă*. Cu ocaziunea acestei escursiuni s'a întemeiat la Săcădate și o *bibliotecă*, carea s'a încredințat organelor bisericești de acolo, adăogându-se ca o secție separată la biblioteca parohială. Directorul despărțământului a donat pentru această bibliotecă cu această ocaziune 58 de cărți pentru popor, cari s'au inventariat și încredințat învățătorului Măhăra, spre a se da cetitorilor din popor.

IV. Cu acea ocaziune s'a întemeiat acolo și o *agentură*. Observăm la acest loc, că pe lângă toate provocările ulterioare membri ajutători ai unei agenturi, înființate cu prilejul unei escursiuni, în anii viitor *nu mai plătesc* taxele.

V. Partea *materială* cu acest prilej a fost peste așteptare, mare, întrucât s'au înscris membri noi cu o sumă de 824 cor.

VI. *Prelegeri cu schiopticonul*. Escursiuni mai mici s'au făcut în mai multe locuri. Anume: am ținut mai multe prelegeri cu schiopticonul, făcându-ne în această privință, în 1905, cele mai bune servicii d-l profesor *Aurel Bratu*. Prelegeri cu schiopticonul s'au ținut despre «*Viața Mânt. Christos*»:

1. În *Sibiiu-Cetate* în fața unui număr mare de ascultători întrunit în casa meseriașilor români.

2. 3 și 4 în *Sibiiu, Poarta Turnului* s'au ținut 3 prelegeri:

a) pentru bărbați; b) pentru femei și c) pentru elevii de școală. Suma încasată (circa 20 cor.) s'a dat comunei bisericești pentru îmbogățirea bibliotecii populare și școlare.

5. În parohia gr.-cat. din Sibiiu. Din venitul prelegerii s'au cumpărat cărți pentru elevii de școală săraci.

6. În *Ludoșul-mare*, comună de pe teritorul despărțământului Mercurea, din partea căreia am fost anume invitați. Prelegerea s'a ținut în fața unui public numeros cu ocaziunea sfințirii bisericii renovate.

7. La Reuniunea meseriașilor din loc despre: «*Educația meseriașilor la noi și în țările din Apus*» disertație cu ilustrații. Influența moralizatoare a prelegerilor cu schiopticonul asupra credincioșilor noștri țărani e netăgăduită; și dacă am avea la dispoziție diapozitive potrivite am cutrieră toate comunele aparținătoare despărțământului nostru. În această privință *onoratul comitet este chemat a face pașii de lipsă pentru a se compune diapozitive despre momentele mai însemnate, luate din viața poporului nostru*.

Noi rugăm On. comitet central a grăbi compunerea unor astfel de diapozitive pentru a se pune apoi la dispoziția despărțămintelor, cari nu le pot procura, unele fiind scumpe.

VII. *Conferențe literare.* Pentru publicul inteligent din centrul despărțământului am aranjat în cursul iernii din 1905/906 un șir de conferențe publice, dintre cari unele au fost lucrări de toată valoarea, încât ar fi putut face cinste oricărei corporațiuni literare, fiind atât ca concepțiune cât și ca formă de o valoare netăgăduită; altele au fost ținute de tineri admiși la conferențe spre ai încuraja și a le da prilej, de a-și câștiga cuvenite experiențe în asemenea chestiuni.

Cu ocaziunea acestor conferențe, ținute în sala cea mare a Casei naționale, și-a dat întâlnire toată clasa inteligentă a societății române din loc, carea — întrucât ne-am putut informa — a rămas mulțămăită de prestațiunile conferențiarilor.

Unele din aceste conferențe au apărut în revista «*Transilvania*» iară celelalte s'au publicat în «*Telegraful Român*».

Prelegerile au fost următoarele:

1. Profesorul seminarial: *Dr. Ioan Lupaș*. «O pagină din istoria ziaristicii române ardelenne, George Barițiu ca ziarist.»

2. *Emanuil Comșa*, cassier la Transilvania: «Londra din diferite puncte de vedere», împreunate cu arătări de schiopticon.

3. Clericul curs. III. *Ioan Duma*: «Eminescu și Romanii din Ardeal.»

4. Ziaristul *Silvestru Moldovan*: «Clujul, trecutul și prezentul.»

5. Oficiantul consistorial *Ioan Baptist Boiu*: «Martin Opitz și Români.»

6. Ziaristul *Sebastian Stanca*: «Pastelele lui V. Alexandri.»

Din taxele de câte 20 fil. de persoană au încurs la conferențe suma de Cor. 106.90. Cheltueli cu ocaziunea acestor conferențe au fost cor. 13.14. Venit curat cor. 93.76.

În 1906 asemenea am făcut o excursiune mai mare, împreună cu ținerea adunării generale în *Tălmăcel*.

1. Mai întâiu s'a făcut slujba bisericească. Un cor de număroși clerici a cântat. Apoi a urmat o predică de dl *M. Jantea*.

2. Parohul *Ioan Oțoiu* a ținut o prelegere economică «*Despre creșterea rațională a vitelor.*»

3. Prelegere despre vieța lui Christos de directorul despărțământului cu proiecțiuni de schiopticon.

4. S'au împărțit poporului gratuit preste 100 broșuri din biblioteca Asociațiunii și alte scrieri populare, dăruite de directorul despărțământului.

5. S'a înmulțit *biblioteca poporală existentă* și alăturată la biblioteca parohială.

6. S'a însărcinat cărturarii a țineă în cursul iernii *sezători populare*, în cari să se cetească sau să se vorbească despre lucrări de folos pentru popor.

Fiind la popor colectarea de bani și taxe odioasă, am instituit pentru înscrierea de membri o comisie, care să conscrie membri pentru Asociațiune. Au și înscris la începutul anului prezent mai mulți fruntași, despre ce vom raporta pentru anul 1907.

Sibiiu, 11 Martie 1907.

Despărțământul Torac. — Despărțământul Torac, și-a ținut *adunarea cercuală* în comuna Toracul-mare, la 27 Decemvrie v. 1906. Cu ocaziunea adunării s'a înființat acolo a 5-a agentură din despărțământ sub conducerea preotului Ioan Popescu

Agenturi mai sunt: Ecica-română sub conducerea preotului Valeriu Magdu. Foeni sub conducerea preotului Nicolae Popa. Iancahid sub conducerea preotului Nicolae Raichici. Toracul-mic sub conducerea preotului Vichentie Petrovici.

Dintre agenturi numai cea din Toracul-mic dispune de o *biblioteca* de 35 exemplare, necetită nici aceea din cauza neinteresării membrilor.

În cauza *conferințelor* am ținut atât anul trecut cât și anul curent, la 1/14 Februarie, ședință de comitet, dară fără vre-un rezultat pozitiv, căci în lipsa *de conferențieri* destoinici, — cari ar dispune de timp, dedicându-se cu trup cu suflet, ca să poată produce ceva pe acest teren, — comitetul nu s'a putut decide pentru inactivarea lor.

Tot în ședința din 1907 Februarie 1 s'a discutat și asupra răspândirii revistei «*Tara noastră*» și în lipsa bibliotecilor bogate cu cărți de conținut potrivit priceperii și gustului poporului, a cabinetelor de lectură, prin cari s'ar țineă legătură între Asociațiune și popor, comitetul a căzut de acord, ca fiecărui membru să i se trimită foaia poporală a «*Astrei*» pentru taxa de 2 cor. Astfel membri ajutători dela fiecarē agentură ar plăti regulat în fiecare an taxa de 2 cor., nu ca și până acum, în fiecare agentură, înființată cu ocaziunea adunărilor cercuale, numai în anul prim, când s'a ținut acolo adunarea și-au achitat toți taxa de 2 cor., iar de aci încolo am rămas numai cu taxele membrilor ordinari, ba nici aceia nu au solvit toți taxele regulat.

După o calculare aproximativă numărul membrilor în despărțământul nostru ar putea să ajungă cifra de 500 cor., dacă li s'ar oferi pentru taxa de 2 cor. și foaia. În cazul acesta am aveă cel puțin mângăierea, că ar intra în 500 de case conferențiarul cel mai bun al poporului, având mândria de a numără într'un despărțământ 500 membri, ceea ce cred că cu venitul de 1000 cor. dela dânsii se poate face.

Toracul-mic, 11 Martie 1907.

Desp. Zernești. Comitetul cercual a ținut în decursul anului 1906 3 ședințe. Toate 3 s'au ținut în Zernești, și anume în 14 Ianuarie, în 30 Maiu și în 11 August.

Despărțământul a avut: 1 membru pe vieață, 22 ordinari și 21 ajutători.

Agenturi au existat *trei*: în Zernești, Tohanul-vechiu și Poiana-Mă-rului. În comunele Tohanul-nou, unde a fost numai 1 membru, și Holbav unde n'a fost nici un membru, n'au putut există nici agenturi. Dintre agenturi a desvoltat activitate cea din Zernești, și întrucâtva și cea din Tohanul-vechiu. În celelalte 3 comune nu s'a desvoltat nici o activitate culturală sau literară, din cauza neînțelegerilor între preoți și învățători și din cauza neglijenței acestor factori conducători ai poporului.

Biblioteca proprie a despărțământului este numai *una* în Tohanul-vechiu, și aceea necercetată de cetitori. Încolo mai este în Zernești biblioteca bisericii și a școalei.

Prelegeri poporale s'au ținut numai în Zernești și anume următoarele șase:

1. Despre acte private și publice, de adv. N. Garoiu.
2. Despre originea, felul și scopul băncilor, de Dr. Iancu Meșianu.
3. Despre însușirile bunilor economi și bunelor econoame, de inv. dir. Vart. Bude.
4. Despre grădina de legume, de ing. silv. I. Ionică.

5. Despre tovărășia pentru asigurarea vitelor, de adv. N. Garoiu.
  6. Despre trebuința înființării unei reuniuni de pompieri, de învăț. Pompiliu Dan.
- Zernești, 9 Martie 1907.

Rapoarte generale am mai primit dela următoarele despărțăminte :

1. *Abrud-Câmpeni*, publicat în extras în «Transilvania» a. c. Nr. I, pag. 7, deciziunea 24.
2. *Beiuș*, publicat în extras în «Transilvania» a. c. Nr. I, pag. 16, dec. 69.
3. *Dobra*, publicat în «Transilvania» a. c. Nr. I, p. 17, dec. 73.
4. *Mociu*, publicat în extras în «Transilvania» a. c. Nr. I, pag. 18, dec. 74.
5. *Sătmar-Ugocia*, publicat în extras în «Transilvania» a. c. Nr. I, pag. 10, dec. 36.

Activitatea unor despărțăminte rezultă din procesele verbale ale adunărilor cercuale și ale ședințelor comitetului cercual, ținute în cursul anului 1906.

EXPOZIȚIUNEA GENERALĂ ROMÂNĂ.

Anunț.

Se aduce la cunoștința tuturor d-lor expozanți din Transilvania, că listele celor cari au obținut diferite distincțiuni pentru expunerile cu cari au participat la Expoziția generală română din 1906, sunt publicate în Monitorul oficial al României, începând dela Nr. 194, 1906—216/1907 inclusiv și în buletinul Expoziției Nr. 14 1907 expedit deja.

Costul distincțiunilor, în urma scăzământului de 50% acordat, este următorul :

Lei 50.—	Hors concours,				
„ 40.—	Medalia de aur	cu diplomă de onoare			
„ 25.—	„ „ „	„ „ „	specială		
„ 12.50	„ „ „	argint	„	„	
„ 5.—	„ „ „	bronz	„	„	
„ 1.—	Mențiune onorabilă.				

Deosebit de aceasta, orice expozant, căruia i s'a decernat vre-una din distincțiunile de mai sus, trebuie să mai primească obligator, plaqueta de colaborator care costă Lei 7.50, și medalia iubilară care costă Lei 2, plus Lei 4 speșele de transport.

Pentru obținerea distincțiunilor, expozantul adresează odată cu trimiterea costului, o cerere, comisariatului general al expoziției la București, în care arată distincțiunea ce a obținut obiectele expuse, precum și: anul, luna, ziua și locul nașterii, pentru completarea brevetului medaliei iubilare.

Indată după primirea costului, medaliele cu diplomele lor, se vor expedia expozantului la adresa indicată.

Comisar general:
Dr. C. I. Istrate.

RECOMPENSELE ACORDATE ESPOZANȚILOR ȘI COLABORATORILOR.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Apa minerală Hebe, Transilvania (distric-
tul Bistrița Năsăudului), Sângeorgiul rom-
mân, apă gazoasă naturală.
2. Nichifor Frațilă și George Pop, Trans-
silvania, Ghirbomul român, apă minerală
amară.
3. Gimnaziului român din Brașov, Transilv.
4. Gimnaziului român din Blaj, Transilv.
5. Gimnaziului român din Beiuș, Transilv.
6. Școalei de fete a Asociațiunii din Sibiu,
Transilvania.
7. Școalei gr.-or. române din Săliște, Trans.
8. Andreiu Bârsean, Brașov, Transilvania.
9. Dr. Const. Lacea, Brașov, Transilvania.
10. Dr. Ambroziu Chețianu, Blaj, Transilv.
11. Frații Cioflec, Transilvania, Brașov, har-
monium și pian.

Medalie de argint cu diplomă spe- cială.

Expozanți.

1. Școalei de menaj a Reuniunii femeilor
române din Sibiu, Transilvania.

Hors-Concours.

Expozanți.

1. D-na M. Cosma, lucrări de mână, albu-
muri, etc.
2. D-ra M. Cosma, lucrări de mână, al-
bumuri.

Diploma de onoare cu medalia de aur.

Expozanți

1. Asociațiunea pentru literatură și cultura
pop. român, Transilvania.
2. Muzeul istoric și etnografic al Asocia-
țiunei, Transilvania.
3. Reuniunea femeilor române din Sibiu.
4. Reuniunea de agricultură din Sibiu.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți.

(Lucrări de mână).

1. Floarea I. Sârbu, Banat.
2. Maria Dan, Făgăraș.
3. Elisabeta Faur, Chisatâu.
4. Maria Pepa, Buziași.
5. Anica Urdăreanu, Banloc.
6. Aurelia Goga, Rășinari.
7. Romul Verzea, Satu-Lung Săcele.
8. N. Runceanu, Bran.

9. Victoria Erdelyi, Orăștia.
10. Veturia Popp, Sibiu.
11. Elisabeta Butean, Sibiu.
12. Reuniunea femeilor române, Deva.
13. Ana Filip, Abrud.
14. Ana Furdui, Câmpeni.
15. Eliseu Dan, Borgo-Suseni.
16. Ion Bercan, Merchiașa.
17. Cornelia Bredican, Merchiașa.
18. Maria Botis Cioban, Arad.
19. Voicu Hamza, Lipova.
20. Elena Hosszu Longin, Deva.
21. Ioan Pinciu, Ciacova.
22. Lucia A. Cosma, Timișoara.
23. Hortense Goga n. Cosma, Sibiu.
24. Maria Ciuta, Bistrița.
25. Raveca Pop n. Ciuta, Rodna-Veche.
26. Angela Pletos, Năsăud.
27. P. Cornean, Oravița.
28. Maria Cosma n. Dragoș, Șimleul Sil-
vaniei.
29. Ana Mureșan, Sebeșul săsesc.
30. Maria P. Comșa, Săliște.
31. Dr. Emil Dan, avocat, Brașov.
32. Valeriu Magdu, Ecica română.
33. Dr. Ilie Beu, Sibiu.
34. Elvira Cristea, Toplița română.
35. Reuniunea femeilor selagiene.
36. Iuliana Câmpianu, G. St. Micloș.
37. Ana Dobran, Corbu.
38. Casa țărănească din Rășinari.
39. Casa țărănească din Săliște.
40. Paraschiva Stinghe, Brașov.
41. Iudita Secula, Arad, 2 tablouri.

Medalie de argint cu diplomă spe- cială.

Expozanți.

(Lucrări de mână).

1. I. Chiroiu, Becicherecul-Mare.
2. Albu, notar, Fladia.
3. Ana Druhora, Boița.
4. Virginia Podoabă, Cluj.
5. Maria Dan, Micasasa.
6. Claudia Goga, Rășinari.
7. Elena Munteanu, Sibiu.
8. Aurelia Moga, „
9. Doră Stefan, „
10. Traian Achim, „
11. Aurel Milea, „
12. Iulia Dancăș, Rășinari.
13. Ion Alexandru, paroh, Ilimbav.
14. Elisabeta Pioraș, Rodna-Veche.
15. Maria de Lemeny, Sibiu.
16. Maria Sârbu, „
17. I. Pop, preoteasă, Ghiroda.
18. Georgița, Ilva-Mare.
19. Țărancele din Chiseteu.
20. Maria Bota, Sibiu.

21. Ana Sasu, Nadășul-Român.
22. Maria B. Dancăș, Rășinari.
23. Maria Stăneasă, Gușterița.
24. Lucreția Milea, Sibiin.
25. Serb. Hoadrea, Rășinari.
26. Dobre B. Lungu, „
27. Emilia Avramescu, Lugos.
28. Maria Bălan.
29. Constanța Broșu, Brașov.
30. Silvia El. Ceacalan.
31. Aurelia A. Comanici.
32. Laura L. Cruceu.
33. Ella Ioanovici, Lugos.
34. Marioara Măcelar, Gurarâului.
35. Ecaterina Nichiforescu.
36. Elvira Petric.
37. Elisabeta Podea.
38. Valeria Popovici.
39. Melania Țintorescu.
40. Elisabeta Vlad.
41. Elisa Vncu.
42. Angelina Zăgăiceanu.
43. Eugenia Iovescu, Sibiiu.
44. Nicu Popovici, Alibunari.
45. Paraschiva și Petru Roman.
46. Dr. Victor Bontescu, adv., Hațeg.
47. Ester Baican, Dej.
48. Lucreția și Claudia Cotușin, Dej.
49. Nicolae Iosef Ban, Poiana-Sibiiu.
50. Despărțământul Asociațiunii, Oravița.
51. Iosef Murgu, paroh, Sasca-Montană.
52. Valeria P. Pop, Sălagiu-Seiuleni.
53. Lucreția Sima, Sig.
54. Sofia Băiaș, Magyar Szakos.
55. Octavia Verzea, Satu-Lung.
56. Paraschiva Necula, „
57. Maria Besleagă, „
58. Maria Gh. Popa, „
59. Paraschiva Ilie Floaș, Mercurea.
60. Marioara Dr. David, Abrud.
61. Elisabeta Crasovan, Rabsa.
62. I. Alexandru, preot, Ilmbav.
63. Sanda Munteanu, Pricaz.
64. Iosef Anca, paroh, Ilădia.
65. Școala de meserii din Săliște.
66. Maria P. Medean, Satu-Lung.
67. Țărâncă din Sebeș.~
68. Irodion Negot, Brașov.
69. Dumitru Haller, „
70. Dumitru Platoș, „
71. Efrosina Villi, „
72. Eugen Premp, „
73. A Meșotă, pălărier, „
7. Țărâncele din Chișoda.
8. „ „ Ghiroc.
9. „ „ Eica Română.
10. „ „ Ilădia.
11. „ „ Ghilad.
12. „ „ Buzias.
13. „ „ Broșteni.
14. „ „ Gherliște.
15. „ „ Ticvanul-Mare.
16. „ „ Greovați.
17. „ „ Răcașdia.
18. O țărâncă din Sasca.
19. Maria Boboescu, Oravița.
20. Elena Răciu, Arad-Gai.
21. Țărâncele române din Jebel.
22. Laura Țandrău, Bucium-Poeni.
23. Salomia Stănuleț, Ilmbav.
24. Eugenia Alexandru, „
25. Ana Stanciu, „
26. Maria Stanciu, „
27. Ana Tărchiță, „
28. Ana Antimia, „
29. Ana Goia, preoteasă, Șohodol.
30. Jeta Roșul, Satul Nou.
31. Marta Tăriță, „
32. Țărâncele din Sebeș.
33. Mama Marița Tăriță, Satul nou.
34. Țărâncele din Satul Nou.
35. Marioara Constantinescu, Boița.
36. Ana Brătulescu, Boița.
37. Ioana Manuil, Fofeldea.
38. Maria Maniu, „
39. Paraschiva Lupu, Nocrich.
40. Lazar Stroiă, Săliște.
41. Elisabeta Nariță, Cămpeni.
42. Sofia Corehês, „
43. Rafilia Bendea, „
44. Rafila N. Cusuta, Sebeșul Săsesc.
45. Nicolae Iosef Ban, Poiana.
46. Dimitrie Răsovean, Satul-Nou.
47. I. Ardelean, „
48. Iuliana Percosan, „
49. Reveca Teodor, Turdaș.
50. Paraschiva Molan, Vaideei.
51. Elisabeta Popa, „
52. Maria Ilisie Borcan, „
53. Țărâncele din Mercheasa.
54. Ana Adam Ghigu, Vaideei.
55. Ioana Vochit, Romos.
56. Sofia Lupu lui Avram, Beriu.
57. Mariuța Dumitru, „
58. Mariuța Ionașcu, „
59. Ioana Ciumaș, „
60. Maria lui George Oprea, Caștău.
61. Maria lui Dănilă, „
62. Maria Grames, Botea.
63. Salomia Daniil.
64. Sofia Roman, Orăștia.
65. Sora Maniu Pitariu, Rășinari.
66. Ana Răspop, „
67. Stana Vidrighin, „
68. Ana Himbășian, „
69. Moise Frățilă, „
70. Șerban Cruciat, „
71. Maria Vidrighin, „
72. Maria I. Bucurel, „

Medalie de bronz cu diplomă specială.

Expozanți.

(Lucrări de mână).

1. Țărâncele din Banloc și jur.
2. „ „ Nădașul Român.
3. „ „ Ghiroda.
4. „ „ Buziaș.
5. „ „ Ilitiaș.
6. „ „ Utvin.

73. Maria L. Sas,	Rășinari
74. Sora Dan Cruciat,	„
75. Dobra Albu,	„
76. Stanca N. Băncilă,	„
77. Aleman Moga,	Săliște.
78. Ana Dădărlăț,	„
79. Maria Samuila,	„
80. Ana Arsenie,	„
81. Maria Coma,	„
82. Paraschiva Rășioiu,	„
83. Maria Lupaș,	„
84. Ana Popa Băroiu,	„
85. Comana Moga,	„
86. Maria Moldovan,	„
87. Paraschiva Herța,	„
88. Ana Domnariu,	„
89. Paraschiva Cruțu,	„
90. Maria Cristiu,	„
91. Maria Cărățuș,	„
92. Ana Ciucur,	„
93. Ana Rodean,	„
94. Maria N. Martin,	„
95. Maria Vârvoarea,	„
96. Ana Popa Romanescu,	„
97. Maria I. Schitea,	„
98. Maria Hașiu,	„
99. Maria Sora Băroiu,	„
100. Nicolae Sora Băroiu	„
101. Stana Miclăuș,	„
102. Dumitru Herța,	„
103. Maria Peligrad,	„
104. Dionisie Preda,	„
105. Ioan Munteanu,	„
106. Maria O. Popa,	„
107. Nuța Moisin,	„
108. Emilia Butu,	Satu-Lung.
109. Maria I. Tețeu,	„
110. Maria R. N. Butu,	„
111. Maria I. Dorca,	„
112. Stana Gh. Țolea,	„
113. Ana I. Mandai,	„
114. Reveca V. Bodean,	„
115. Efrosina Jinga,	„
116. Maria Cavăt Moroianu,	„
117. Maria St. Boroș,	„
118. Susana V. Tăraș,	„
119. Domnica Giuglea,	„
120. Ioan Bertene,	„
121. Susana Parșoiu,	„
122. Paraschiva Lupu,	„
123. N. Vestemian,	„
124. Efrosina Bereștene,	„
125. Ana Trandaburu,	„
126. Susana E. Jarnea,	„
127. Maria Moldovan,	„
128. Paraschiva St. Bulgărea,	„
129. Ana Bleagu,	„
130. Iuliana Dogariu,	„
131. Petru Aldea,	„
132. Maria I. Paltănea,	„
133. Nicolae Droc,	„
134. Savu Lungu,	„
135. Efrosina Moțoiu,	„
136. Aurel Buțariu, Oravița.	„
137. Alex. Perianu, Brașov, croitor.	„
138. Ion Brânzeia,	„ cisme.

139. Reveica I. Sibian, Feldioara, ie și stofe de bumbac.
140. Paraschiva I. Micu, Feldioara, ie și stofe de bumbac.
141. Maria Popescu, Brașov, ie.
142. Mihail Furnică, „ pieptar.
143. Iacob Grindu, „ „
144. George Cioflea, „ „
145. Petru Scurtu, „ „
146. Ion Arvu, „ ceară și miere.

Diplomă de onoare cu medalie de aur.

1. Reuniunii române de cântări din Lugoș, Banat, Lugoș.
2. Reuniunii române de cântări și muzică, Banat, Reșița-Montană.
3. Reuniunii române de cântări și muzică, Banat, Bogșa.
4. Reuniunii române de cântări, Banat, Bozovici.
5. Reuniunii române de cântări, Banat, Dalboșeț.
6. Corului român, Banat, Cacova.
7. Reuniunii române de cântări, Ungaria, Beiuș.
8. Reuniunii române de cântări, Ungaria, Oradea-Mare.
9. Reuniunii rom. de cântări, „Concordia“, Banat, Oravița-Română.
10. Reuniunii române de cântări Armonia, Banat, Tigvanul-Mare.
11. Reuniunii române de cântări din Banat, Sân-Miclăușu-Mare.
12. Reuniunea română de cântări din Siliștea, Transilvania, Siliștea.
13. Corul bisericei din Ocna-Sibiului, Transilvania, Ocna-Sibiului.
14. Reuniunea română de cetire și cântări, Banat, Costei.
15. Reuniunii române de cântări, Transilvania, Orăștie.
16. Corul moșilor, Transilvania, Abrud-Sat.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți.

1. I. Vidu, Banat, Lugoș.
2. Iosif Velceanu, Banat, Reșița-Montană.
3. Ioachim Prian, Banat, Bogșa.
4. Ilie Imbrescu, preot, Banat, Bozovici.
5. Ilie Ruva, Banat, Dalboșeț.
6. Traian Lința, Banat, Cacova.
7. Ion Bușița, Ungaria, Beiuș.
8. N. Firu, Ungaria, Oradea-Mare.
9. I. Bogdan, Banat, Oravița-Română.
10. Iuliu Birout, Banat, Tigvanul-Mare.
11. Atanase Lipovan, Banat, Sân-Miclăușul-Mare.
12. Iuliu Crișan, Transilvania, Săliște.
13. Miron Bibu, Transilvania, Ocna-Sibiului.
14. Iosif Micu, Banat, Costei.
15. Ioan Branga, Transilvania, Orăștie.
16. Octav. Simition, Transilvania, Abrud-Sat.

Medalie de argint cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Iuliu Chitta, Transilvania, Bistrița, 4 viori fabricate de d-sa.
2. Corului Brașovu-Vechiu, Transilvania.
3. Dirigintei Corului, Brașovu-Vechiu, Transilvania.

Hors concours.

Expozant și membru în juriu.

1. Dr. Cornel Diaconovich, Transilvania.

Diplomă de onoare cu medalie de aur.

1. Asociațiunii Transilvane, Transilvania, pentru publicațiunile sale și instituțiunile culturale ce întreține.
2. Mitropoliei rom. gr.-ort., Sibiiu.
3. Mitropoliei române un. din Blaj.
4. Episcopiei române din Oradea.
5. Episcopiei române din Lugoj.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți

1. Comitetul administrativ al fundațiunei „Gozsdu“.
2. Institutului de credit „Albina“ din Sibiiu, pentru fundațiunile școlare ce a înființat și întreține.
3. W. Krafft din Sibiiu, pentru publicațiunile sale.
4. Tipografia seminarului arhidiecezan, în Blaj, pentru publicațiunile sale.
5. Revistei literare „Luceafărul“ din Budapesta.
6. Emil Fischer, Sibiiu, pentru operele sale artistice.
7. Dr. Diaconovich, pentru Enciclopedia Română.
8. Dr. Augustin Bunea, pentru publicațiunile istorice.

Medalie de argint cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Reuniunii române de agricultură din Sibiiu, Sibiiu, pentru colecțiunile sale instructive.
2. Reuniunii femeilor române din Sibiiu, pentru instituțiunile de învățământ ce susține.
3. Muzeului istoric și arheologic din Blaj.

Medalie de bronz cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Reuniunii femeilor române din Abrud.
2. Reuniunii femeilor române din Deva.

3. Reuniunii femeilor române din Brașov.
4. Reuniunii femeilor române „Salăgene“ din Șimleu, pentru acțiunea lor culturală, dovedită prin colecțiunile expuse.
5. Tipografia „Poporul Român“ din Budapesta.
6. Institutul tipografic „Victoria“ din Șimleu.

Diploma cu mențiune onorabilă

Expozant.

1. Tuducescu, pentru mașina sa de ceterie și socoteală.

Medalie de argint cu diplomă specială.

Expozant.

1. Alexandru Roșu, Bistrița.

Diplomă de onoare cu medalie de aur.

Expozanți.

1. Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, Transilvania, tablouri grafice.
2. Delegațiunea băncilor române din Ungaria, Sibiiu, Transilvania, dare de seamă.
3. Societatea „Albina“, Sibiiu, dare de seamă.
4. Societatea Ardeleana, Orăștie, dare de seamă.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Corneliu Diaconovich, secretarul delegațiunii băncilor din Transilvania, dir. Revistei Economice, organizat. exp. banc. la București.

Dări de seamă:

2. Soc. Bihoreana, Oradea-Mare.
3. „ Detunata, Bucium.
4. „ Făgețana, Făget.
5. „ Lugoșana, Lugoș.
6. „ Mureșana, R. Săsesc.
7. „ Oraviceana, Oravița.
8. „ Timișana, Temeșoara.
9. „ Victoria, Arad.

Medalie de argint cu diplomă specială.

Expozanți.

Dări de seamă:

1. Soc. Economul, Cluj.
2. „ Hațiegana, Hațieg.
3. „ Luceafărul, Vârșeț.
4. I. I. Lăpădatu, secretar de bancă în Orăștie.
5. Const. Pop, funcționar, Sibiiu.
6. Soc. Agrícola, Ecșca (Torontal).
7. „ Arieșana, Turda.

8. Soc. Armonia, Cincul-mare.
 9. „ Asociațiunea de ec. și ajutor, Ghiroc.
 10. „ Auraria, Abrud.
 11. „ Aurora, Năsăud.
 12. „ Avrigeana, Avrig.
 13. „ Corvineana, Hunedoara.
 14. „ Creditul, Zernești.
 15. „ Crișana, Brad.
 16. „ Cugiereana, Cugir.
 17. „ Dacia, Orăștie.
 18. „ Doina, Câmpeni.
 19. „ Dunăreana, Timiș-Cuvin.
 20. „ Economia, Cohalm.
 21. „ Economia, Lugos.
 22. „ Fortuna, Rodna-Veche.
 23. „ Furnica, Făgăraș.
 24. „ Gavosdiana, Gavosdia.
 25. „ Granișerul, Huniad Dobra.
 26. „ Hondoleana, Hondol.
 27. „ Hunedoara, Deva.
 28. „ Iulia, Alba-Iulia.
 29. „ Jebeleana, Jebel.
 30. „ Jiana, Petroșeni.
 31. „ Ligedeana, Liget.
 32. „ Lipovana, Lipova.
 33. „ Mercur, Năsăud.
 34. „ Mielul, Poiana.
 35. „ Monoreana, Monor.
 36. „ Munteana, Ofenbaia.
 37. „ Mureșeanul, M.-Radna.
 38. „ Nădlăcana, Nădlac.
 39. „ Nera, Bozovici.
 40. „ Olteana, Viștea inferioară.
 41. „ Pădureana, Liget.
 42. „ Parsimonia, Bran.
 43. „ Păstorul, Timișoara.
 44. „ Patria, Blaj.
 45. „ Plugariu, Săcădate.
 46. „ Poporul, Lugos.
 47. „ Bănățana, Bucovăț.
 48. „ Banca Poporală, Deés.
 49. „ Beregsana, Beregsetu.
 50. „ Berlișteana, Berliște.
 51. „ Berzovia, Jidovin.
 52. „ Bistrițeană, Bistrița.
 53. „ Bocșana, Bocșa mont.
 54. „ Brădetul, Orlat.
 55. „ Buciumana, Bucium Poeni,
 56. „ Buna, Feleacul săsesc.
 57. Cassa de împrumut, Bizaz.
 58. „ „ păstrare în Mercurea.
 59. „ „ „ Săliște.
 60. „ „ „ soc. pe acțiuni, Șasca montană.
 61. Soc. Ciacovana, Ciacova.
 62. „ Chiorana, Șomcuta mare.
 63. „ Chiseteana, Chiseteu.
 64. „ Concordia, Uzdin-Ozora.
 65. „ Cordiana, Fofeldea.
 66. „ Coroana, Bistrița.
 67. „ Coroana, Timișoara.
 68. „ Porumbăceana, Porumbacul inf.
 69. „ Racoțana, Șeica-mare.
 70. „ Rășnoaveana, Rășnov.
 71. „ Reuniunea de împr., Ilva-mare.
 72. „ Răureana, Capolnoc-Mănăștur.
 73. Soc. Săcana, Szacul.
 74. „ Sătmăreana, Seini.
 75. „ Scânteia, Tăure.
 76. „ Sebeșana, Caransebeș.
 77. „ Sebeșana, Sas-Șebeș.
 78. „ Salăgeana, Jiboul.
 79. „ Sentinela, Satul nou.
 80. „ Șercăiana, Sărcanu.
 81. „ Silvania, Șimleu.
 82. „ Șoimușana, Șoimus.
 83. „ Someșana, Dej.
 84. „ Speranța, Borgo-Prund.
 85. „ Steaua, Roman-Petre.
 86. „ Tibleșana, Caiatul mic.
 87. „ Turnu-Roșu, Boița.
 88. „ Ulpiana, Grădiștea.
 89. „ Unirea, Vad.
 90. „ Venețeană, Veneția inferioară.
 91. „ Vlădeasa, B. Huedin.
 92. „ Voileana, Voila.
 93. „ Zărândeana, Boița.
 94. „ Zlăgniana, Zlagna.
 95. „ Tărnăveana, Sighișoara.
 96. Dr. A. Bunea, Transilvania, Sibiiu, statistică Românilor din Transilvania în 1750.

Medalie de bronz cu diplomă specială.

Expozant.

1. N. Stoica, Transilvania, Tohanul-vechiu.
 Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozant.

1. Preotul Verzea, Transilvania, Săcele, un epitaful brodat cu fir și mătase.

Diploma de onoare cu medalie de aur.

Expozanți.

1. Mitropolia din Sibiiu, 1) 27 antimise, începând dela anul 1682 și până la 1864; 2) bederniță, epitrahil, rucavițe, mantie, cărjă, poală de cărjă, toate ale mitropol. Șaguna; 3) potir de lemn din anul 1673; 4) potir de cositor; 5) potir de argint; 6) potir de aur; 7) mai multe cruci și obiecte bisericesti; 8) macheta mitrop. din Sibiiu și alte vederi de biserici; 9) mai multe cărți de ritual.
 2. Mitropolia ortodoxă, Sibiiu, manuscrite vechi.
 3. Mitropolia gr.-cat. Blaj, manuscrite și imprimare vechi.
 4. Episcopia gr.-cat., Oradea-Mare, manuscrite, etc.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Asociațiunea din Sibiiu, Sibiiu, 38 fotografii cu diferite vederi de biserici și interiorul lor.

2. Mitropolia unită din Blaj, Blaj, 12 antimise.
3. Muzeul arheologic și istoric, Blaj, mai multe acte vechi bisericești, 5 hărți bisericești, cărți și manuscrise vechi.
4. Dieceza gr.-cat. a Lugoșului, Lugoș, album cu vederi ale bis. catedrale, biografia primului episcop al Lugoșului Alexandru Dobra, cărți vechi bisericești, antimise.
5. Ion Boroș, canonic gr.-cat., istoria protopapiatului din Mediaș manuscris, istoria episcopului Valatin manuscris, istoria m-iei Prislupul, manuscris.
6. Biblioteca din Blaj, manuscrite și imprimate vechi.
7. Episcopia-unită din Oradea, cărți bisericești și istorice.
8. Veniamin Densușanu canonic, Lugoj, diferite cărți.
9. Dieceza Lugoșului, Lugoș, manuscrite și im rimate vechi.
10. Muzeul Arheol. și istoric, Blaj, idem.
11. Asoc. română, Sibiu, idem.
12. Dl Ioan Boroș, canonic în Lugoș, idem.

Medalie de argint cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Ion M. Moldovan, Blaj, un potir de lemn.
2. Tipografia sem. arhid., Blaj, cărți de ritual.
3. I. Kerekes Deés, Blaj, icoană veche.
4. Biserica gr.-cat., Hunedoara, o evanghelie slavonă, foile din table de lemn pictate și alte manuscrite și cărți.
5. Bis. gr.-cat. din Valea-Lupului, chiriacodromu din 1644.
6. Bis. gr.-cat. din Prachișa, n. testament 1638.
7. Aurel Cotărlă, Oravița, uși de altar.
8. Școala ortodoxă din Săliște, diferite cărți și cruce.

9. Bis. gr.-or. din Săliște, cărți bisericești.
10. Dr. C. Lacea, profesor, vestimente și cărți bisericești.

Medalie de bronz cu diplomă specială.

Expozanți

1. Adrian Oțoiu, teolog, Blaj, psallire veche.
2. Liviu Coștea, Blaj, acatister vechiu.
3. A. Meșotă, Brașov, diferite pălării de preot.
4. Dr. Vas. Suciu, cartea veche.
5. Nic. Togan, Sibiu, disc de lemn.
6. Bis. gr.-cat. din Oraștie, Dăjdiile Vlădicești.
7. Bis. gr.-cat. din Turdaș, document și cazanie.
8. Grig. Popescu, Brașov, Ind. sfeșnic vechin de aramă.

Colaboratori.

1. I. P. S. Mitropolit Sibiu, Sibiu.
2. P. S. Episcop de Arad.
3. P. S. „ Caransebeș, Caransebeș.
4. Consistorul mitropolitan, Sibiu.
5. „ diecesan, Arad.
6. „ „ Caransebeș.
7. I. P. S. Mitropolit unit, Blaj.
8. P. S. Episcop unit, Oradea.
9. „ „ „ Lugoș.
10. Consistorul mitropolitan unit, Blaj.
11. „ „ diecesan unit, Oradea.
12. „ „ „ Lugoș.

Medalie de aur cu diplomă specială.

Expozanți.

1. Asoc. românilor, Sibiu, publicații.
2. A. Bunea, scrieri istorice.
3. Fischer, fotograf, Sibiu, tipuri românești din Transilvania.

Nr. 614—1907.

Convocare.

În înțelesul §-lui 17 al «Regulamentului general al Secțiunilor științifice literare ale Asociațiunii» convoc prin aceasta pe Onorații membri ai Secțiunilor pe 1/14 Iulie a. c. la 10 ore a. m. la

Ședința plenară ordinară,

care se va ține în sala de ședințe a biroului Asociațiunii cu următoarea ordine de zi:

1. Deschiderea ședinței plenare la orele 10 a. m.
2. Raportul secretarului literar către ședința plenară.
3. Stabilirea ordinii de zi.
4. După amiază ședințele singuraticelor secțiuni.

Sibiu, în 19 Iunie 1907.

Prezidiul Asociațiunii:
Iosif Sterca Șuluțu.

Cărți primite gratuit pentru Biblioteca Asociațiunii.

— Notițe bibliografice. —

Massillon, *Cuvântări bisericești*, traduse din originalul francez de Ioan Genț, protopop gr. cat. în Oradea-mare. Tom. II. Oradea-mare, 1906. 1 vol 8° 304 pp. Prețul: 3 cor. 40 bani.

George Maican, *Multe și de toate într'un singur sat aflate* (poezii, cântece populare vechi și versuri religioase). Editura librăriei Ciurcu, Brașov, 1907. 1 broșură 8° mic 64 pp. Prețul: 24 bani.

George Maican, *Glume din lume adunate și în lume date*; Rogoz, *Adam și Eva*, poveste; Teodorescu S. Kirileanu. *Cine dă un ban, Dumnezeu îi dă doi*, poveste. Editura librăriei Ciurcu, Brașov, 1907. 1 broșură în 8° mic 64 pp. Prețul: 24 bani.

Dumitru Roșca, *Cinematograful*, comedie într'un act. Biblioteca teatrală. Editura librăriei Ciurcu, Brașov, 1907. 1 broș. 8° mic 22 pp. Prețul: 30 bani.

Dumitru Roșca, *Două Nebunii*, icoană familiară în 2 tablouri, prelucrată după N. Gane. Biblioteca teatrală. Editura librăriei Ciurcu, Brașov, 1907. 1 broșură 8° mic 23 pp. Prețul: 30 bani.

George Stoica, *O ședință comunală*, comedie în două acte. Biblioteca teatrală a Societății pentru crearea unui fond de teatru român, Nr. 12. Editura librăriei Ciurcu, Brașov, 1907. 1 broșură 8° mic 80 pp. Prețul: 80 bani.

Goethe, *Dragoste cu toane*, pastorală într'un act și în versuri, tradusă de Șt. O. Iosif. Biblioteca teatrală a societății pentru crearea unui fond de teatru român. Editura librăriei Ciurcu, Brașov, 1 broșură 8° mic 47 pp. Prețul: 50 bani.

Emil Chiffa, *Din primăvara vieții*. — poezii — Bistrița, 1906.

Alex. Lăpădatu, *O nouă narațiune a luptelor dintre Movilești — 1606—1607 — și Sigiliile Romanului și Câmpuluagului muntean* (Extras din Conv. Lit.) București, 1907. 1 broșură în 8° 13 pp.

Alex. Lăpădatu, *O nouă publicație de Documente Slavo-române — recenzii* — (Extras din Conv. Lit.) București, 1907. 1 broșură în 8° 45 pp.

Oscar Wilde, *Salomea*, dramă într'un act, traducere de Zaharie Bârsan. Biblioteca pentru toți Nr. 261. Prețul: 30 bani.

Raportul anual al societății academice social-literare «România Jună» din Viena. Anul administrativ 1905—1906. Proprietatea societății «România Jună» Viena, 1907, 1 broșură în 8° 41 pp.

Victor Hugo, *Regele Petrece*, dramă în cinci acte, tradusă în versuri de Ludovic Dauș. Biblioteca pentru toți Nr. 264—265. Prețul: 60 bani.